

CZAS METROPOLII

Wydanie specjalne Magazynu metropolitalnego

Kraków, listopad nr 4/2024

JUBILEUSZOWE WSPOMNIENIA I OPOWIEŚCI
Przyjaciele o Metropolii Krakowskiej

PODSUMOWANIA I SPOTKANIA
Metropolia w zwierciadle przemian

PLANY I REKLAMY
O wdrażaniu strategii ponadlokalnej i atutach gmin

OD REDAKCJI

ZANIM ZAJRZYSZ DO ŚRODKA

Wydanie metropolitalnego kwartalnika, które trzymasz w rękach, to edycja niezwykła, stworzona z myślą o podwójnej okazji – nie tylko podsumowuje 10 lat działalności Metropolii Krakowskiej, lecz także towarzyszy jubileuszowemu 5. Forum Metropolii. A wszystko to w stylu retro, subtelnie połączonym z nowoczesnością i nawiązaniami do motywu „Alicji w Krainie Czarów” – bo historia Metropolii, niczym opowieść Lewisa Carrolla, pełna jest nieoczekiwanych zmian, wyzwań i inspirujących zwrotów akcji.

Z przymrużeniem oka, ale i troskliwą uważnością, zapraszamy Cię do świata za lustrem, by zajrzeć za kulisy metropolitalnych działań, gdzie wspominamy barwne wydarzenia, wyzwania oraz chwile, które nas ukształtowały. Rzeczywistość Metropolii Krakowskiej nie jest ani prosta, ani zwyczajna – to dynamiczna przestrzeń, w której inspirujące inicjatywy i nowatorskie rozwiązania idą w parze z codziennym, mozolnym wysiłkiem w realizacji wielu złożonych i ambitnych zadań na rzecz zrównoważonego rozwoju i dobrobytu mieszkańców. Praca nad wspólnymi projektami to świat pełen różnorodności – od prozy życia biurowego, przez wyzwania niemal detektywistyczne, aż po spotkania na eleganckich, często międzynarodowych, salonach, gdzie rodzą się śmiałe pomysły oraz nawiązują wartościowe i trwałe relacje.

W tym wydaniu znajdziesz historie osób, które współtworzyły naszą drogę – odkryjesz, ile „matek” ma według nich Metropolia, poznasz nietuzinkowe ogłoszenia z „ZIT-u wzięte” oraz dowiesz się, gdzie Metropolia się wyróżnia, a gdzie dzielnie walczy o lepsze jutro. Każda z tych opowieści, doprawiona humorem i refleksją, przywołuje wspomnienia i motywuje do kolejnych kroków w przyszłość. A zatem zapraszamy w tę wyjątkową, pełną uśmiechu i refleksji, wspólną podróż po dziesięcioletniej historii Metropolii Krakowskiej!

Zespół Biura Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

Magazyn Społeczności Metropolitalnej

listopad 2024, nr 4/2024

ISSN 2720-2119

Opracowanie:

Zespół Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

ul. Reymonta 20, 30-059 Kraków,

tel. 12 34 18 512, biuro@metropoliakrakowska.pl

SPIS TREŚCI

2	OD REDAKCJI
4	GŁOS METROPOLITALNY
5-8	METROPOLOGIA
9	RECENZJA WYDANIA: STRATEGIA ZIT
10-11, 15, 34, 43-44	Z LISTÓW DO REDAKCJI
12-13, 26-27, 36-37	NAUKA I TECHNIKA
14	KĄCIK POETYCKI
16-24	Z KRAJU NASZEGO: W ZWIERCIADLE PRZEMIAN
25	HISTORIA RYSUNKOWA
28-29	METROPOLIA NA SALONACH
30-33	WIEŚCI ZE ŚWIATA: PROJEKTY MIĘDZYKRAJOWE
35	PRAKTYCZNE PORADY
38-39	FELIETON KULTURALNY
40-41	KRONIKA KULTURALNA
42	KRONIKA KRYMINALNA
45	ŚWIAT SIĘ ZMIENIA
46-47	ZAWODY I ZMAGANIA: ROK SPORTOWYCH EMOCJI
48-49	HOROSKOP METROPOLITALNY
50	POGODA W CZERWCU I DZIŚ

Głos metropolitalny

Drodzy Czytelnicy,

to wyjątkowy moment w historii naszej Metropolii – celebруем właśnie dziesięć lat współpracy, która stała się fundamentem nowoczesnego i zrównoważonego rozwoju Krakowa i okolicznych gmin. Specjalne wydanie Magazynu podsumowuje ten czas – pełen inspiracji i efektów pokazujących, jak wiele można osiągnąć, działając razem. Metropolia to nie tylko przestrzeń, lecz przede wszystkim relacje, partnerstwo i zaufanie. Przez te lata Stowarzyszenie stworzyło trwałe fundamenty w siedmiu obszarach współpracy, które pozwalają patrzeć z optymizmem w przyszłość. Naszą siłą jest podejmowanie decyzji w duchu dialogu i troski o dobro wspólne.

W tym numerze – opracowanym w duchu wspomnień i estetyce retro – znajdziecie Państwo relacje osób, które z pasją budowały metropolitalną społeczność. Taka forma pozwala nam spojrzeć zarówno wstecz, jak i w przyszłość: poznać historie sukcesów, wyzwania oraz potencjał każdej z gmin naszej Metropolii. Te opowieści dowodzą, że współdziałanie oparte na solidnych podstawach tworzy przestrzeń do wymiany wiedzy i przynosi efekty służące wszystkim mieszkańcom.

Od momentu powstania w 2014 roku, misją Stowarzyszenia była praca na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu, o czym świadczą liczne inicjatywy i projekty zrealizowane w tym czasie. W Magazynie znajdą Państwo relacje z kluczowych działań, w tym m.in. naszą walkę o poprawę jakości powietrza, rozbudowę infrastruktury pieszo-rowerowej, tworzenie nowoczesnych węzłów przesiadkowych oraz zakup setek ekologicznych autobusów, a także różnorodne prospołeczne działania. Każdy z tych sukcesów przyczynia się na co dzień do poprawy komfortu życia mieszkańców całego regionu.

foto. UMK

Na kartach wydania prezentujemy historię procesu tworzenia ponadlokalnej Strategii Metropolia Krakowska 2030 oraz – niemal na półmetku drogi jej realizacji – efekty i zmagania w procesie wdrażania jej ambitnych celów.

Przed nami kolejne kroki i zadania. Jednym z nich z pewnością jest ustawa metropolitalna, która umożliwiłaby skuteczniejsze mierzenie się z zadaniami przekraczającymi granice administracyjne. Dzięki nowym możliwościom moglibyśmy realizować wspólne inwestycje i inicjatywy w obszarach kluczowych dla jakości życia mieszkańców. Mam nadzieję, że to wyjątkowe wydanie Magazynu, które powstało przy okazji jubileuszu 5. Forum Metropolii Krakowskiej, będzie dla Państwa źródłem inspiracji i refleksji, jak wiele już osiągnęliśmy i co jeszcze możemy zrealizować.

Zapraszam do lektury i wspólnej drogi ku nowym wyzwaniom!

Aleksander Miszański
Prezes Zarządu
Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

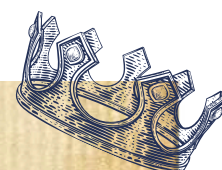
METROPOLOGIA

Opowieść o kamieniach milowych, które ukształtowały dzisiejszą Metropolię Krakowską.

O historii Metropolii Krakowskiej i wątkach dotyczących jej dynamicznego rozwoju można napisać wiele. Choć początki były pełne wyzwań, to obecnie Metropolia Krakowska jest jednym z najlepiej zorganizowanych obszarów współpracy ponadlokalnej w Polsce. Jak krok po kroku pisana jest ta historia sukcesu – pełna wspólnych wysiłków, przełomowych decyzji i codziennej pracy? Zapraszamy do wspólnej podróży w czasie.

Zebrań Założycielskie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

Narodziny idei: początek współpracy

Wszystko zaczęło się we wrześniu 2013 roku, gdy Kraków, zachęcony możliwością pozyskania dodatkowych środków unijnych, zaprosił okoliczne gminy do współpracy nad Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi (ZIT). Rozmowy były długie i pełne wyzwań, ale dzięki determinacji wszystkich stron udało się zbudować fundamenty współpracy.

W marcu 2014 roku oficjalnie powołano Stowarzyszenie Metropolia Krakowska – pierwszy formalny krok ku realizacji ambitnych planów rozwojowych, które miały poprawić jakość życia mieszkańców i atrakcyjność regionu. W tym samym roku oficjalnie otwarto biuro SMK, symbolizując zacieśnienie współpracy.

fol. SMK

Uzgodnienie pierwszej wersji Strategii ZIT 2014-2020

fol. SMK

Pierwsze wyzwania: Strategia ZIT 2014-2020

Rok po oficjalnym powołaniu SMK, w marcu 2015 roku, strategia została jednomyślnie przyjęta, co otworzyło drogę do pozyskania ponad 1,5 mld złotych z funduszy europejskich. Był to ogromny sukces, który pozwolił na realizację szeregu ważnych inwestycji w regionie!

fot. SMK

Warsztaty i szkolenia wdrożeniowe, Poronin - Krynica - Żąb

fot. SMK

Pierwsza siedziba i wspólne szkolenia

Pierwsze Biuro Stowarzyszenia mieściło się w lokalu, który wcześniej zajmował komitet Zimowych Igrzysk Olimpijskich – organizacji, która kilka chwil wcześniej zakończyła działalność, bez rezultatu. Przykład ZIO był przestrożą dla członków SMK, aby ich przedsięwzięcie nie podzieliło losu tej organizacji. Po formalnościach związanych z utworzeniem Stowarzyszenia przyszedł czas na opracowanie strategii działania i kompleksowej listy projektów, które miały być realizowane wspólnie przez gminy Metropolii. Strategia ZIT obejmowała szeroki zakres działań, które wymagały ścisłej współpracy między gminami. W realizację projektów zaangażowanych było ponad sto osób z urzędów gmin oraz pracowników biura Stowarzyszenia. Dlatego był to też czas tworzenia zespołu koordynatorów gminnych i intensywnych szkoleń oraz wyjazdowych warsztatów.

Realizacja projektów ZIT 14-20

Ostatecznie wydyskutowano i przygotowano plan obejmujący ponad 150 projektów, dotyczących m.in. stref gospodarczych, termomodernizacji budynków, likwidacji kotłowni węglowych, a także rozwoju infrastruktury transportowej, w tym budowy parkingów Park&Ride. Nie mniej ważne były projekty społeczne dotyczące m.in. tworzenia przedszkoli i kształcenia zawodowego. Każdy z projektów z osobną, poprzez bycie składową wiązki projektowej, przyczyniał się kompleksowo do poprawy jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Jednym z kluczowych obszarów działań była poprawa jakości powietrza. Likwidacja starych kotłowni węglowych stała się priorytetem dla Metropolii Krakowskiej, a jej sukces był możliwy dzięki zaangażowaniu ekodoradców. To właśnie dzięki ich pracy zlikwidowano kilkanaście tysięcy przestarzałych kotłowni, co znacząco wpłynęło na poprawę jakości powietrza w sercu Małopolski.

Przyjęcie Planu likwidacji kotłów węglowych i nowa kadencja

W roku 2018 również formalnie gminy Metropolii Krakowskiej połączyły siły, aby zadbać o czystsze powietrze dla wszystkich mieszkańców. Gminy zjednoczyły się, przyjmując ambitny Plan likwidacji kotłów węglowych (pierwotna wersja do 2022 r.) - był to pierwszy tego rodzaju ponadlokalny instrument wskazujący kierunek wdrażania wspólnej polityki gmin. W 2018 roku odbyły się wybory samorządowe, które wpłynęły na skład osobowy władz gmin Metropolii. Wraz z nową kadencją kontynuowano rozwijanie forów współpracy. Organizowane regularnie spotkania oraz warsztaty stały się platformą wymiany doświadczeń i wypracowywania nowych pomysłów na dalszy rozwój Metropolii. Stało się też dla nas jasne, że skala tematów i wyzwań koniecznych do podjęcia na poziomie ponadlokalnym wykracza poza Strategię ZIT i wymaga stworzenia strategicznego planu działania na kolejne lata.

Opracowanie i uchwalenie ponadlokalnej Strategii Metropolia Krakowska 2030 oraz Forum Metropolii Krakowskiej

Strategia ponadlokalna

W 2019 roku rozpoczęto intensywne prace nad Strategią Metropolia Krakowska 2030 oraz odbyła się pierwsza edycja **Forum Metropolii Krakowskiej**. Mimo ogromnych wyzwań, jakie postawiła przed nami pandemia covid-19, nie zwolniliśmy tempa, lecz przenieśliśmy spotkania, warsztaty, wywiady pogłębione i sesje eksperckie do przestrzeni online. W proces opracowania Strategii zaangażowaliśmy w sumie ponad 200 osób. W grudniu 2021 roku SMK 2030 została przyjęta jako pierwsza strategia ponadlokalna obszaru metropolitalnego miasta wojewódzkiego w Polsce. Dzień **14 grudnia 2021 roku** zapisał się zatem złotymi literami w historii Metropolii Krakowskiej! Nad strategią pracowano przez ponad 2 lata, angażując przedstawicieli 15 gmin, ekspertów i pracowników biura Stowarzyszenia. W efekcie powstał plan obejmujący 7 kluczowych dziedzin współpracy na najbliższe 10 lat. To rezultat wielu rozmów i przemyśleń, który wyznaczył kierunki działań na przyszłość! W procesie twórczym wykorzystano metodę design thinking, przeprowadzono 99 wywiadów oraz 14 sesji tematycznych.

fol. SMK

fol. SMK

Wejście w życie Biletu Metropolitalnego

Wdrożeniowe plany działania, w tym m.in.: Plan Zrównoważonej Mobilności dla 36 gmin

Zakończenie perspektywy finansowej, w której po raz pierwszy zaistniał instrument ZIT, nie oznaczało końca pracy. Wręcz przeciwnie – po powodzeniu wdrażania projektów przed Metropolią stanęły nowe wyzwania związane z opracowaniem dokumentów wdrożeniowych do strategii ponadlokalnej, która stała się swoistą strategią matką. W latach 2021-2024 opracowano kilkanaście planów działań, których realizacja z każdym dniem nabiera tempa i przynosi namacalne efekty, o czym piszemy na dalszych kartach wydania. Jednym z nich było, po latach niezbędnych rozmów i ustaleń, wprowadzenie Biletu Metropolitalnego. Mieszkańcy gmin Metropolii Krakowskiej zyskali możliwość komfortowego korzystania z autobusów i tramwajów, co z pewnością ułatwia codzienne podróże. Dzięki zaangażowaniu wielu osób udało się wypracować system, który z jednej strony oferuje mieszkańcom atrakcyjne taryfy, a z drugiej – zapewnia stabilne wpływy dla organizatorów transportu. Z kolei przyjęcie Planu Zrównoważonej Mobilności Metropolii Krakowskiej (SUMP) było kolejnym ważnym krokiem, który nie tylko umożliwił pozyskanie funduszy unijnych, ale również stworzył solidne fundamenty dla dalszej współpracy w zakresie rozwoju transportu w całym regionie.

fot. SMK

fot. SMK

Przyjęcie Strategii ZIT na lata 2021-2027

Nowe rozdział: Strategia ZIT 21-27

Jednym z priorytetów stało się opracowanie Strategii ZIT na lata 2021-2027. Dzięki zdobytym doświadczeniom wewnętrzne prace przebiegały sprawniej, jednak - jak to z nowościami bywa, po pojawieniu się w województwie nowych partnerstw ZIT regionalne negocjacje nieco się wydłużyły. Ostatecznie pierwszą wersję Strategii ZIT, która ponownie otwiera drogę do pozyskania funduszy europejskich, przyjęto w styczniu 2024 r. Gminy Metropolii mogą skorzystać łącznie z 154,96 mln euro w programie regionalnym oraz 450 mln zł na rozwój transportu miejskiego w programie FENIKS.

Kultura współpracy: fundament sukcesu

Sukces Metropolii Krakowskiej nie byłby możliwy bez kultury współpracy, która kształtuje relacje między członkami Stowarzyszenia. Regularne spotkania, fora tematyczne oraz nieformalne rozmowy przy kawie zbudowały silne więzi i zaufanie, będące fundamentem efektywnego współdziałania. Dziś SMK to nie tylko instytucja, ale i społeczność licząca blisko 200 osób, które wspólnie pracują na rzecz rozwoju obszaru. Po 10 latach, bogaci w doświadczenia i pełni apetytu na kolejne wyzwania, jesteśmy gotowi wspólnie budować zrównoważoną Metropolię Krakowską. Nie wiemy, jakie wyzwania przyniesie kolejne dziesięciolecie, ale mamy zaufanie do metod, narzędzi i wartości, jakimi się kierujemy!

STRATEGIA ZIT - BESTSELLER CZY „PÓŁKOWNIK”?

Recenzja wydania.

Po latach oczekiwań i narastających legend, Strategia ZIT wreszcie trafiła w ręce spragnionych czytelników. Czy ten dokument okaże się hitem dekady, czy tylko wyląduje na półkach? Sprawdzamy, czy SZIT podbije serca krytyków i spełni wygórowane oczekiwania!

Strategia przypomina solidnie zbudowany fundament dla Metropolii Krakowskiej, a jednocześnie wciąga jak dobry thriller, w którym kolejne wątki odkrywają przed czytelnikiem nowe intrzygi i połączenia. Z każdą stroną odstania się klarowna wizja współpracy Krakowa z okolicznymi gminami, a każdy rozdział płynnie spleta się z nadrzędnymi celami i wymogami dokumentów unijnych, krajowych oraz lokalnych, tworząc skomplikowaną, ale fascynującą sieć zależności. To dokument, który zaskakuje, angażuje i inspiruje do odkrywania nowych dróg kooperacji.

Co znajdziemy na kartach tej „książki”? To cała gama tematów:

**od mobilności miejskiej,
przez wsparcie dla zielonej energii,
po aspekty edukacyjne i społeczne.**

Każdy wątek w tej opowieści ma swoje miejsce i wagę, a każdy szczegół wydaje się trafnie odpowiadać na realne wyzwania regionu. Na pierwszy plan wysuwa się główna bohaterka – Metropolia Krakowska – niczym charyzmatyczny lider, który wyłania się z tłumu lokalnych społeczności, gotowy na walkę o przyszłość. Każdy rozdział to nowy etap w tej historii, a Metropolia staje się postacią z krwi i kości, tętniącą energią i aspiracjami, w którą wpisane są nadzieje i ambicje całego regionu.

Jak to na Kraków przystało, jednym z kluczowych wątków jest tu „mobilność miejska”, która lśni modernistycznym blaskiem, obiecując zupełnie nową jakość życia. Propozycje, takie jak nowe parkingi P+R oraz rozbudowa infrastruktury rowerowej, malują przed oczami mieszkańców wizję miasta, w którym korki i spaliny należą do przeszłości, rodem z marzeń gdzie ruch to przyjemność, a nie codzienna udręka.

Niestrudzeni autorzy nie zapomnieli o „klimatycznym akcencie” – wątek ekologiczny i działania na rzecz neutralności emisyjnej nadają dokumentowi nieco miodowego smaku poradnika dla nowoczesnego menedżera, który nie boi się wyzwań przyszłości. Jednak to nie wszystko – w tej książce znajdziemy także „miękkie” nuty, takie jak wątki kulturalne, społeczne czy edukacyjne, które wprowadzają balans i głębię. Księgę cechuje różnorodność, a naprawdę każdy, niezależnie od swojej branży, odnajdzie w niej coś, co przemówi do jego wyobraźni. Kto to wszystko pomieścił w jednej głowie, bo chyba nie sam autor... A może było to dzieło kilku genialnych umysłów, które w perfekcyjnej harmonii połączyły wszystkie te wątki?

Jednakże, jak w każdym dobrym dramacie, i tutaj zdarzają się momenty, które mogłyby być nieco bardziej przejrzyste... Dla przeciętnego czytelnika fabuła bywa skomplikowana, a liczne odniesienia do rozporządzeń (i innych takich) mogą przyprawić o zawrót głowy nawet zaprawionego urzędnika. Cóż, takie już reguły gry, narzucone przez władze zwierzchnie i...wydawnictwo IZ, które nie ułatwia sprawy, zmuszając autorów do gęstego splotu formalnych wymogów. Kto by pomyślał, że porządkując życie Metropolii, trzeba będzie przejść przez taki gąszcz biurokratycznych zawiłości.

“

Ostatecznie „Strategię ZIT MK 2021-2027” można ocenić jako solidny dokument, który jest krokiem ku świetlanej przyszłości tytułowej Metropolii. Chociaż, miejscami, warto by czasem odrobinę uprościć fabułę, całość pozostawia poczucie dobrze zaplanowanego „czytadła”, które – choć nie jest lekką lekturą na jeden wieczór przy herbatce – pokazuje ambicje autorów i jasno określony kierunek na kolejne tomy.

Recenzowała: Mariola Pióro-Wzłot

Z LISTÓW DO REDAKCJI

Jubileusz rodzi wybiórcze retrospekcje, niekoniecznie ułożone chronologicznie, jednak pierwsze skojarzenie ze Stowarzyszeniem METROPOLIA Krakowska, to notoryczne dementowanie bliskim, że nie wybieram się na ulicę Franciszkańską 3 (tylko na Reymonta 22)*. Tłumaczenie wszystkim dookoła mojej ekscytacji na zbliżające się spotkanie ze społecznością Metropolii Krakowskiej (tej od samorządu, a nie kontaktów ze Stwórcą) już nie rodziło dalszego zainteresowania. NIECH (sami teraz) ŻAŁUJĄ! Nie pamiętam samego zespolenia z władzami SMK, ale ponoć spełniałem surowe kryteria stawiane prowadzącemu Forum Zamówień Publicznych: teoria podszyta praktyką. Dziś mogę się przyznać – ówczesnie mogłem co najwyżej łudzić się, że mam wiedzę praktyczną. Teraz jest mi wręcz wstyd (!), że śmiałem wejść w to nasze zacne Forum jako „praktyk”. Nie Maćku – byłeś zielony od praktyki. Miałem jednak w sobie dość przyzwoitości, aby nadgonić, czy lepiej formułując: dogonić naszych speców od zamówień publicznych. Słowo klucz: odpowiedzialność za powierzone zadanie.

Kolejne wspomnienie wiąże się z pierwszym Forum – kilka twarzy znanych ze spotkań tematycznych, absolwenci macierzystej uczelni, ale kto kim jest, zorientujemy się dopiero później. Każdy potrzebuje czasu, aby się zaadaptować do okoliczności. Dla większości to stres, bo dotychczas praca ograniczała się do obserwacji zachowań zza biurka, ale to się miało bardzo szybko zmienić. Spotkanie miało bardzo uroczysty wydźwięk, a ja byłem widzem otwieranego właśnie Teatru PZP.

Ostatnie (w znaczeniu: będą następne – chyba nikt nie ma wątpliwości) **Fora to już utrwalona serdeczna atmosfera, w której badany temat wyczerpujemy do tak zwanego spodu.** Korzystamy z innowacji – transmisja na żywo trafia do osób, które z przyczyn zawodowych (te podłe terminy!) nie są w stanie dotrzeć na spotkanie. Tworzymy rodzinę w najlepszym tego słowa znaczeniu. Każdy stanowi dla siebie i z wzajemnością wsparcie. Powoli zapominam, że to „tylko” 6 lat współpracy. Czuję, że cała przygoda z SMK to większość mojej pracy zawodowej. 6 rok ery SMK – reszta to prehistoria.

*To też nie do końca prawda, bo stadion Wisły jest pod numerem 20 i bardziej prawdziwie, wejście było wprawdzie od Henryka Reymana, by finalnie docierać na spotkania przemierzając ulicę 3 maja (można się w tym kompleksie sportowo-biurowym pogubić!).

Całe Forum (każdy jego uczestnik) tworzy ogromny potencjał wiedzy, praktyki, sumiennosci i rzetelności. Coraz częściej zapraszamy specjalistów spoza stałych członków SMK, pragnąc podzielić się zgromadzonymi informacjami i materiałem źródłowym. **Robimy to z pobudek czysto altruistycznych – wiemy co oznacza być osamotnionym w jednostce na stanowisku spod szyldu „zamówienia publiczne”.**

fol. SMK

Pamiętamy chwile niepewności, połączone z presją udzielania odpowiedzi wręcz encyklopedycznej. To bardzo satysfakcjonujące, kiedy nowy forumowicz uzyskuje wsparcie naszej Rodziny i rozwiewamy jego nierzadko wiekiste wątpliwości co do metodyki (słuszności) jego działania. Co ważne, wnosi do forum część siebie – zajmie mu to chwilę, zanim poczuje się jak w domu – zwykle następuje to, kiedy przychodzi kolejny „pierwszak”.

Czy wyobrażam sobie siebie poza Forum PZP – tak, ale są to raczej mało przyjemne uczucia. Traumatyczne rzecz biorąc – bo mając rodzinę chce się w niej pozostać, zwłaszcza, jeżeli jest dla Ciebie wsparciem, radością i istotną częścią życia (nie tylko zawodowego).

Pisząc to mam przekonanie o niezwykłym projekcie, którego Pramatką jest Pani Julita (wtedy kierownik i koordynator Forum PZP, a dziś już Zastępca Dyrektora SMK). Obecnie pilnuje nas Pani Maria i można uznać, że pierwszy raz w historii są dwie matki. **Ewenement, ale to u nas standard. Niezablonowość, atypowość, wyjątkowość.**

6 lat to szmat czasu, bacząc, że ociera się o elektronizację procesu zamówień publicznych. Pomimo licznych obaw (zahaczających o panikę) Forumowicze sobie poradzili (bo i zawsze znajdowali rozwiązanie!). Skąd taka pewność co do jakości pracy Naszych Forumowiczów? **Zamówienia publiczne to nie tylko prawo – to również zarządzanie, wiedza techniczna, arkaną rozmaitych branż.** Troszkę taki sklep wielobranżowy. Jak trwoga to do specja od zamówień, bo jak nie skorzystać z potencjału osoby, która lekką ręką przeprowadza zakup na remont chodnika, usługę transportu dzieci, by ostatecznie zakupić sprzęt do innowacyjnego oświetlenia przestrzeni gminnej.

Nie wiem, gdzie będę za 10 kolejnych lat. W 2034 roku być może na Forum przyjadę jak nie metrem, to na pewno samochodem elektrycznym. Moje dzieci będą miały 24 lata (i po cichu na to licząc), sam będę dziadkiem. Forum Zamówień Publicznych prawdopodobnie będzie pod auspicjami innej osoby, która wprowadzi nową jakość i świeże spojrzenie (ja będę potrzebny przy wnukach przecież). Niewykluczone, że Kraków stanie się „dzielnicą” Metropolii Krakowskiej, już jako „czwarty” szczebel samorządu terytorialnego. Pojawią się generatory dokumentów zamówienia?

Lubię marzyć, że będzie tylko lepiej.

Gorąco liczę, że nasi już wtedy seniorzy Forum, przekażą pałeczkę dowodzenia w jednostce osobie wartościowej, która wchłonie nasze wartości i tradycje. Moim marzeniem jest kontynuacja Forum jako sympozjum wiedzy o zamówieniach publicznych. Choć to już dziś trudne do zaakceptowania, to nic nie trwa wiecznie, niebezpiecznie jest wierzyć w to, że coś trwa wiecznie. A piszę to z nutką wzruszenia, melancholii, ale nade wszystko ogromnej radości i wdzięczności, że jestem częścią Forum PZP.

Życzę każdemu, aby znalazł na tyle wartościowe miejsce na swojej ścieżce życiowej, że ta swoista wigilia odbywać się będzie 12 razy do roku, w praktycznie każdy drugi piątek miesiąca. I każdy będzie na nią zmierzał z radością, a wszystko, co złe, zostanie za drzwiami Biura SMK.

Po prostu się cieszę z tego, że jestem między Wami i jestem dumny z każdego z nas. Za każdy sukces i błąd, który czyni nas silniejszymi.

Maciej Gnela
Ekspert Forum PZP

PARTNERA DO WSPÓŁPRACY POZNAM. WAŻNE, ŻEBY BYŁ NIEWIELKI – DO 10 TYS. MIESZKAŃCÓW I O WIEJSKO-PODMIEJSKIM CHARAKTERZE. MUSI LUBIĆ PRZYGODY I ZAGRANICZNE PODRÓŻE. FINANSE NA WKŁAD WŁASNY MILE WIDZIANE.

*Gmina Wędrowna-Dusza,
kontakt przez pana Wójta*

OGŁOSZENIA

PILNE! ZAGUBIONO KLUCZE DO SUKCESU...KLUCZE OSTATNIO WIDZIANO W ŚWIĄTNIKACH GÓRNYCH, GDZIE SŁUŻYŁY DO TESTOWANIA KLÓDEK. PROSIMY O PILNY ZWROT KLUCZY – KONIECZNIE PRZED RANKINGIEM GMIN MAŁOPOLSKI. NA UCZCIWEGO ZNAJAZCĘ CZEKA SOWITA NAGRODA!

*Strapiiony Samorządowiec,
który nie chce spaść z rankingu*

DROBNE

CZAS NA REKLAMĘ:

Wybierz się na mikrowyprawę do Nowej Huty i spróbuj magicznego obwarzanka, który smakuje tu wyśmienicie! Odkrywaj socrealistyczne cuda architektury i sztuki – poczujesz się, jakbyś spacerował po innej krainie, gdzie każdy zakręt kryje niezwykle historie!

NAUKA I TECHNIKA

czyli o projektach ZIT słów kilka

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Metropolii Krakowskiej na lata 2014-2020 mocno wpłynęła na rozwój regionu, umożliwiając skoordynowane działania inwestycyjne. Dzięki funduszom unijnym zrealizowaliśmy projekty, które poprawiły infrastrukturę, polepszyły codzienne życie mieszkańców i zwiększyły atrakcyjność gospodarczą Metropolii. Krótko mówiąc – Kraków i okolice zyskały na nowoczesności, wygodzie oraz szansie na dalszy rozwój!

BYŁO-MINĘŁO:

fot. UMiG Niepołomice

Coś z niczego, dla lepszej mobilności - czemu nie? W Niepołomicach **integracja transportu** to więcej niż współpraca – to troska o wyższą jakość życia mieszkańców oraz zrównoważony rozwój miasta. Dzięki tej inwestycji podróżowanie po Niepołomicach stało się bardziej uporządkowane, a przez to łatwiejsze i przyjemniejsze. Każdy pasażer może korzystać z nowoczesnych, wygodnych i ekologicznych środków transportu, które sprawnie prowadzą go do celu podróży.

BYŁO-MINĘŁO:

fot. UG Czernichów

W **Krainie Termomodernizacji** budynki użyteczności publicznej Gminy Czernichów przechodzą niezwykle metamorfozy! Dzięki projektowi termomodernizacji ściany stają się ciepłe i solidne, okna szczelne jak nigdy dotąd, a dachy radośnie „śpiewają” oszczędnościami energetycznymi. Z każdym ocieplonym murem Gmina Czernichów staje się prawdziwym centrum pozytywnej energii i nowych możliwości!

TU I TERAZ:

fot. UMiG Niepołomice

Gmina Niepołomice

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Integracja transportu zbiorowego z transportem indywidualnym w Gminie Niepołomice w relacji z KrOF
Całkowita wartość projektu:
29 533 821 PLN

TU I TERAZ:

fot. UG Czernichów

Gmina Czernichów

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Czernichów
Całkowita wartość projektu:
13 093 575 PLN

BYŁO-MINĘŁO:

fol. UMiG Wieliczka

Wieliczka otworzyła nowe możliwości dla **rozwoju gospodarczego**, rozbudowując Strefę Aktywności Gospodarczej. Inwestorzy zyskali 16,85 ha doskonale przygotowanych terenów, gotowych do zagospodarowania i tworzenia nowych przedsięwzięć. To przestrzeń, która sprzyja rozwojowi i wspiera innowacyjne inwestycje, przyciągając przedsiębiorców gotowych na nowe wyzwania.

BYŁO-MINĘŁO:

fol. UG Zabierzów

CZAS NA REKLAMĘ:

Wybierz się na mikrowyprawę i wkrocz do piekarniczego świata Zabierzowa! Jeden dzień wystarczy, by zasmakować w magicznych wypiekach, które przeniosą Cię w krainę kulinarnych cudów.

TU I TERAZ:

fol. UMiG Wieliczka

Gmina Wieliczka

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Utworzenie i rozbudowa Stref Aktywności Gospodarczej wraz z odpowiednią infrastrukturą w gminie Wieliczka
Całkowita wartość projektu:
23 588 626 PLN

TU I TERAZ:

fol. UG Zabierzów

Zabierzów otworzył swoje centrum na nowe możliwości komfortowego podróżowania. Zarówno mieszkańcy, jak i goście mogą teraz korzystać z nowoczesnych udogodnień, takich jak parking „Parkuj i Jedź” z 55 miejscami postojowymi oraz „Bike&Ride” z dziesięcioma stanowiskami dla rowerzystów. To wszystko, aby podróż przez Zabierzów była nie tylko wygodna, ale i pełna nowych, praktycznych rozwiązań – niemal jak wędrówka po drugiej stronie lustra, gdzie wszystko jest na wyciągnięcie ręki!

Gmina Zabierzów

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Zintegrowany węzeł komunikacji pasażerskiej w Zabierzowie w formie parkingu P&R wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą i wyposażeniem
Całkowita wartość projektu:
1 313 274 PLN

Kącik poetycki

Życie w ZIT-cie fraszka wprawionego metropolitanina

Jak sploty obwarzanka krakowskiego
Znika smog na Twoich oczach
Powiedz mi, Metropolio, coś miłego
Nie pędź tak, proszę, daj odpocząć!

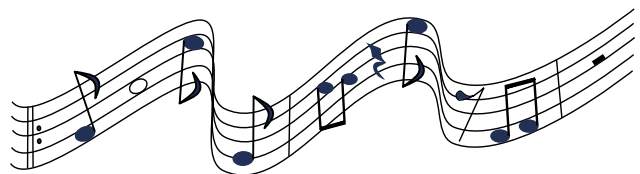
Życie w ZIT-cie jest tabelą
Której czasem masz już dosyć
Wczoraj plany, plany śmiałe
Jutro strategie, strategie sztosy

Życie w ZIT-cie jest karuzelą,
Raz wspólną, a raz osobną
Często chcesz się wyzalić,
bo wiesz, że masz do kogo!

Każda Metropolia jest jak sieć
Rozwija się, wzmacnia, czas ją zmienia
Jak w hejnale z Mariackiego
Szczypta zachwytu, tyk zwątpienia

Życie w ZIT-cie jest ostoją
Którą codziennie trzeba wznosić
Wczoraj ludzie, ludzie z pasją
Jutro wspólne, wspólne losy

Życie w ZIT-cie jest nadzieją
Co wciąga, pędzi i ucieka
Chciałbyś dziś znać przyszłość
Lecz musisz poczekać.

Mroczny czas tren z pamiętnika kontroli NIK (A.D. 2019)

Przyszedł do Metropolii NIK
Co chciał sprawdzić każdy plik
Cały pokój zajął NIK
Żeby wejść tam nie mógł nikt

Co godzinę dzwonił NIK
Więc biegł do nich pracownik
Pytań dużo zadał NIK
Aż wywołał u nas tik

Pisma ciągle pisał NIK
Odpowiedzi chciał mieć w mig
Zepsuł też monitor NIK
W kuchni spalił nam czajnik

Lecz nie gnębi nas już NIK
A z serca spadł odważnik
Bo posiedział u nas NIK
Aż po trzech miesiącach znikł

Z LISTÓW DO REDAKCJI

Po drugiej stronie lustra

Najwspanialsze Supermiasto?

Kilka lat temu miałem przyjemność współpracować z SMK, czego owocem było m.in. I Forum Metropolii Krakowskiej. To były bardzo dobre rozmowy, przepływy opinii, wspólne układanie wizji rozwoju. Od tego czasu świat dookoła nas mocno się zmienił. Budowa dróg S1, S7, S52, a pośrednio także S19 wpłynie na strategiczną zmianę na planszy, na której toczy się Wielka Gra o rozwój. W najbliższej przyszłości z praktycznego punktu widzenia Metropolia Krakowska zleje się w jeden organizm miejski z całą konsolidującą się GZM (Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia) oraz miastem Bielsko-Biała. Gdzieś pośrodku tego zespołu miejskiego stoi dziś Energylandia w Zatorze.

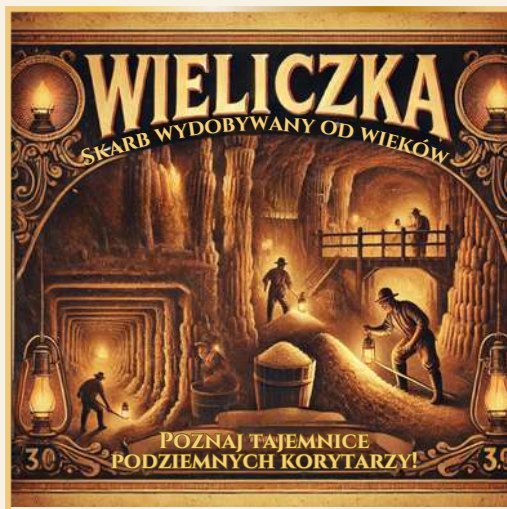

Warto mieć świadomość sytuacyjną tej przestrzeni – właściwie zinterpretowana tworzy bowiem potencjał zupełnie nowej jakości.

W mojej wizji to nowe supermiasto, ze swoimi 48 uczelniami wyższymi, może rzucić wyzwanie metropoliom takim jak Szanghaj czy Singapur. Lubię takie ambitne zawieszanie poprzeczki. Takiej ambicji życzę dziś Metropolii Krakowskiej.

*Mateusz Zmysłony
strateg miast*

CZAS NA REKLAMĘ:

Wieliczka to nie tylko podziemne solne labirynty znane z wycieczek szkolnych – czeka tu także mnóstwo atrakcji na powierzchni! Wyrusz na mikrowyprawę, by odczarować to urokliwe miasteczko i odkryć jego skarby „na ziemi” – jakbyś wychodził z krainy podziemnych cudów do świata pełnego niespodzianek.

fol. SMK

OGŁOSZENIE DROBNE

PRACA SZUKA CZŁOWIEKA! SZUKAMY SUPERBOHATERA CODZIENNOŚCI. ZMIENIAJ ŚWIAT I DOŁĄCZ DO ZESPOŁU URZĘDU GMINY. UMIEJĘTNOŚĆ OPEROWANIA NISZCZARKĄ I REALIZACJI CUDÓW OD RĘKI MILE WIDZIANA!

Sekretarz Gminy, który życie zna

Metropolia w Zwierciadle Przemian - 2024!

Przechodząc przez lustro do meandrów strategii ponadlokalnej, odkrywamy świat podzielony na siedem kluczowych dziedzin wdrażania, które stanowią filary tej ambitnej podróży. Każda z nich to przewodnik po kierunkach działań, których realizacja zbliża nas do osiągnięcia kluczowych celów. W artykule znajdziemy najważniejsze dokonania, z naciskiem na nowości, które przynosi 2024 rok – od planów i wytycznych, po konkretne przedsięwzięcia, które kształtują naszą wspólną przyszłość, wspierając realizację przyjętej strategii. Nieco humorystycznie i z odrobiną dystansu prezentujemy tu również temat obecności gmin w rozmaitych tematycznych rankingach.

INTELIGENTNE ZARZĄDZANIE

Metropolia Krakowska 2030 - strategia matka, pisana aspiracjami i konsultacjami

W 2021 roku powstała Strategia Metropolia Krakowska 2030 – dokument, który jak kompas prowadzi obszar ku nowoczesności i zrównoważonemu rozwojowi. Realizacja ponadlokalnej strategii zakłada wzmocnienie współpracy w kluczowych obszarach – od środowiska, przez mobilność, aż po aspekty kulturalne i społeczne. Dążąc do podnoszenia jakości życia mieszkańców, każdego roku w oparciu o Roczny Program Prac, Metropolia Krakowska łączy potencjały ludzi i instytucji, by razem stawiać czoła wyzwaniom współczesności. SMK 2030 zaowocowała dotychczas uchwalonymi 11 dokumentami wdrożeniowymi - planami działań, które szczegółowo określają drogę do realizacji kluczowych wskaźników rozwoju. W roku 2024 stoimy niemal na półmetku wdrażania, dlatego został wykonany szczegółowy monitoring realizacji i rekomendacje co do dalszego wdrażania.

Pod skrzydłami Strategii ZIT, cała naprzód!

Rok 2024 przyniósł kluczowe ustalenia w zakresie wysokości alokacji dla Strategii ZIT 2021-2027 oraz rozpoczął się proces składania wniosków projektowych dla wielu działań. Zespół SMK czuwa nad zapisami kryteriów, terminami i wspiera gminy, by projekty z obszarów energetyki, transportu i usług społecznych mogły ruszyć z pełną mocą. Praca wre!

Po drugiej stronie...współpracy - nowi partnerzy i rozwój platformy informacyjnej

ŁączyMY w przemyślanym działaniu – hasło, wyływające z przyjętej wspólnie Strategii Komunikacji, przyświecało

w codziennej pracy Metropolii i w tym roku. 10 września 2024 r. została podpisana uroczysta deklaracja współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju Metropolii przez 36 gmin, 2 powiaty i samorząd województwa. Uczestniczyliśmy czynnie zarówno w krajowych sieciach współpracy, w szczególności ZIT, jak i troszczyliśmy się o platformę komunikacji dla gminnych zespołów metropolitalnych. W tej materii działają m.in. Forum Rozwoju, Forum Komunikacji i Kultury czy Forum PZP.

Dane na wagę złota - raporty i badania społeczne, które „patrzą w przyszłość”

Aby rozwijać się świadomie i skutecznie, nie wystarczy sama intuicja. Dlatego z wielkim zaangażowaniem pracujemy nad drogą do budowy Obserwatorium Rozwoju Metropolii Krakowskiej. Rok 2024 dzięki danym i wnioskom wyływającym z Raportu o stanie Metropolii i badań społecznych dostarcza odpowiedzi, jak być wrażliwym na potrzeby mieszkańców, zanim te w pełni się ujawnią.

Współpraca publiczno-prywatna? Nowe możliwości na horyzoncie

Jednym z najnowszych działań w kierunku rozwoju gospodarki lokalnej mijającego roku jest zainicjowanie pakietowego projektu dot. współpracy z zakresu partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Dzięki przygotowywanemu porozumieniu z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej pozyskujemy zabezpieczenie finansowanie doradztwa projektowego w 90% wartości. Umożliwi to przeprowadzenie oceny efektywności dla pilotażowego projektu budowy obiektów publicznych. Wspólne działania na tym polu umożliwiają efektywniejsze zarządzanie zasobami i realizację kluczowych projektów, które łączą potrzeby publiczne z zaangażowaniem sektora prywatnego.

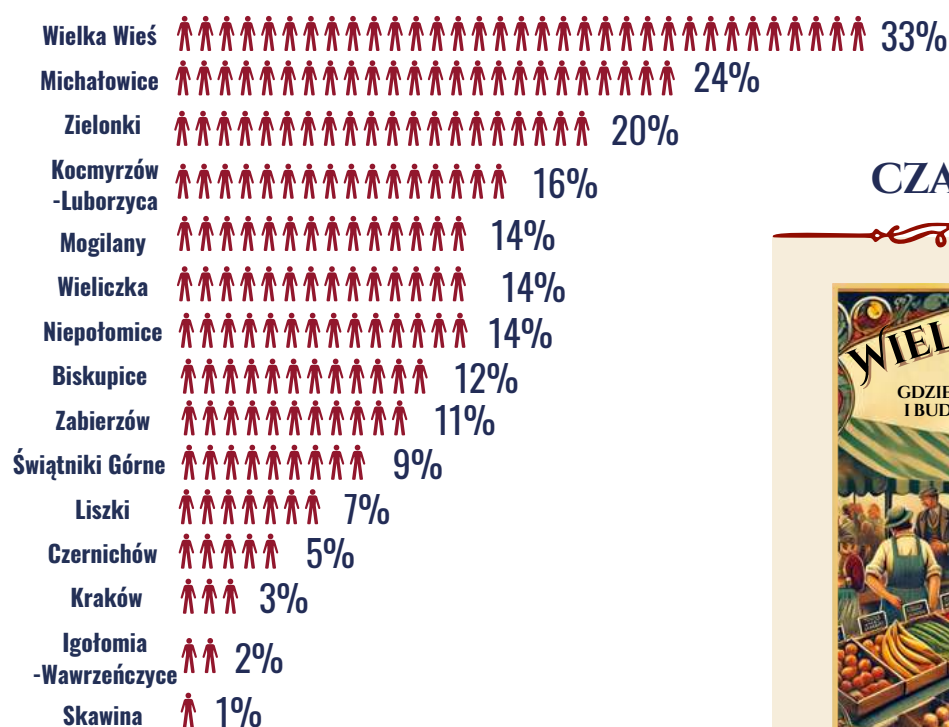
Zapraszamy Was na wyjątkowy mecz – nie w sporcie, lecz w rozwoju! Metropolia Krakowska rozegrała ostatnią dekadę z mistrzowskim podejściem, zdobywając spektakularne gole. Nasze gminy, czyli zawodnicy – metropolitalni ligowcy – przechodzą przez lata intensywnych treningów i ciężkiej pracy, by nie rzadko z dumą pokazywać wyniki. Zajrzyjcie do tabel i przekonajcie się sami...

Demograficzny „awans”: Wielka Wieś liderem wzrostu

Wielka Wieś w ostatnim czasie w imponującym stylu przejęła prowadzenie w „lidze wzrostu” liczby mieszkańców, notując aż 33% wynik i niekwestionowanie deklasując innych zawodników. Gmina zdobywa punkty jako lider, zostawiając wyrównanie walczące Michałowice (z wynikiem 24%) i Zielonki z 20%. W pozostałych samorządach wzrost wynosi od 1% do 16% w przeciągu ostatniej pięciolatki. Tereny wiejskie wygrywają z miejskimi rywalami wynikiem 12,5% do 4%. Ten trend pokazuje, że „transfer” na wieś wciąż cieszy się popularnością. Czy liderzy mają na tyle sił i utrzymają swoją formę, a może wzrost jest zbyt śmiały i czas już odpocząć? Czas pokaże!

Wzrost ludności w gminach SMK (%) w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

CZAS NA REKLAMĘ:

Wielkowiejski Targ to wyjątkowy przystanek na trasie mikrowyprawy po gminie Wielka Wieś, gdzie lokalne przysmaki kuszą z każdego straganu! Zaopatrzyć się w te pyszności, a potem ruszyć w malownicze doliny na piknik – to jak uczta w zaczerwowanym ogrodzie!

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

EKOTEAM - to już finał! Na tropie czystego powietrza...

Metropolia Krakowska mierzy się z wyzwaniami środowiskowymi, osiągając konkretne efekty. Wspólne działania gmin przyniosły znaczące zmiany w walce o czyste powietrze. W 2018 roku, dzięki wsparciu Europejskiego Banku Inwestycyjnego, ruszył projekt „Eko Team”. Projekt pozwolił na zatrudnienie w gminach Metropolii 44 ekodoradców, którzy pomogli mieszkańcom zrozumieć, że zmiany są możliwe i mają realny wpływ na ich zdrowie. W ciągu 4 lat przy wsparciu sieci ekodoradców mieszkańcy Metropolii wymienili ponad 8 tys. nieekologicznych pieców, przeprowadzili przeszło 2 tys. termomodernizacji i wykonali ponad 4 tys. inwestycji w odnawialne źródła energii. Dzięki temu realnie zmniejszyliśmy zużycie energii oraz zredukowaliśmy poziom CO² na naszym obszarze.

Przestrzeń na tapecie

Nad zrównoważonym zagospodarowaniem przestrzeni pracujemy równie intensywnie. Dzięki współpracy z Bankiem Światowym przeprowadzono m.in. dwa merytoryczne pilotaże w gminach: Kocmyrzów-Luborzycza i Wielka Wieś.

CZAS NA REKLAMĘ:

Wybierz się na mikrowyprawę po sielskiej gminie Kocmyrzów-Luborzycza, gdzie poła kuszą świeżymi warzywami. Wędruj przez rolnicze krajobrazy i rozkoszuj się widokami, które wyglądają jak wyjęte wprost z baśniowej krainy!

Tegoroczne dyskusje o zasadach dialogu przestrzennego ukazują także nowe możliwości zagospodarowania terenów, a przystąpienie do Partnerskiej Inicjatywy Miast (PIM 3) otwiera drzwi do realizacji idei „miasta kompaktowego”, wspólnie z innymi miastami, które też przecierają ten szlak.

O odpadach słów kilka

Trwają dość trudne i intensywne rozmowy także nad optymalnym modelem współpracy międzygminnej w zakresie gospodarki odpadami – to działanie wymagające synchronizacji między gminami, niczym precyzyjny mechanizm zegara. Dążąc do efektywnej gospodarki odpadami oraz wspierania w praktyce idei obiegu zamkniętego, gminy Metropolii chcą wspólnie uzgodnić spójne podejście do tego skomplikowanego tematu.

Wspólna droga do neutralności klimatycznej

Przyjęta na początku 2024 r. Strategia Klimatyczna Metropolii Krakowskiej stanowi odpowiedź na rosnące wyzwania związane ze zmianami klimatu, kładąc nacisk na działania w zakresie mitygacji i adaptacji do zmian klimatu oraz wzmocnienie odporności obszaru metropolitalnego na ekstremalne warunki pogodowe. Opracowane mapy precyzyjnie wskazują na newralgiczne punkty i konkretne zadania do wykonania. Kluczowe obszary działań skoncentrowane są wokół melioracji i retencji, gospodarki wodno-ściekowej, błękitno-zielonej infrastruktury, emisji oraz energii.

Na zielonym kursie - energia na nowo

Jesienią 2024 roku ruszyliśmy z nowym, ambitnym planem działania, który ma na celu podniesienie efektywności energetycznej i poprawę jakości powietrza w całym regionie. Dokument jasno opisuje wyzwania m.in. w zakresie zarządzania energią i tworzenia społeczności energetycznych oraz konkretne kroki, jakie będą podejmowane, by im sprostać. Plan jest zintegrowany ze Strategią Klimatyczną Metropolii Krakowskiej, dzięki czemu wsparcie dla celów związanych z redukcją emisji oraz odpornością klimatyczną będzie realne i skuteczne.

Gminy na środowiskowym podium

W tegorocznej „lidze ekologicznej” Zabierzów i Wieliczka zgarniają najwięcej punktów za przyrost liczby odpadów segregowanych od 2022 r. – odpowiednio 28% i 26%! Jednak nie wszędzie forma wygląda tak kolorowo – gminy: Zielonki (-17%), Liszki (-8%), Czernichów (-2,6%) i Wielka Wieś (-0,42%) zanotowały niewielki „spadek kondycji” w tej kategorii. Choć oczywiście tłumaczyć to mogą sposobami pomiarów sędziowskich.

Z kolei w 2023 r. w rywalizacji o najwyższy poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia gminy Biskupice (54%) i Igołomia-Wawrzeńczyce (50%) dominują w tabeli. Wieliczka (30%), Wielka Wieś (35%) i Zabierzów (36%) pozostają na końcu stawki. To pewnie - jest tu coś do nadrobienia! Czy liderzy utrzymają tempo? Sezon na ekologię trwa!

Wskaźnik poziomu recyklingu (%) w gminach SMK [2023-GUS]

Biskupice		54%
Igołomia-Wawrzeńczyce		50%
Skawina		48%
Świątki Górne		48%
Liszki		47%
Kraków		46%
Niepołomice		46%
Zielonki		46%
Czernichów		44%
Kocmyrzów-Luborzycza		43%
Michałowice		43%
Mogilany		39%
Zabierzów		36%
Wielka Wieś		35%
Wieliczka		30%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

OGŁOSZENIE DROBNE

SPRZEDAM DZIAŁKĘ POD PSZOK-A.
PIĘKNA OKOLICA, MALOWNICZE
KRAJOBRAZY, BLISKO DROGI
WOJEWÓDZKIEJ (TUŻ ZA NIEWIELKĄ
RZEKĄ. MOST DO MODERNIZACJI).
BRAK POZWOLEŃ (TAKŻE OD
SĄSIADÓW). KONKURENCYJNA CENA.

Zenon Zaradny

MOBILNOŚĆ

Węzły przesiadkowe i parkingi - nowe bramy mobilności

Ze środków Strategii ZIT 2014-2020 do końca 2023 r. zrealizowano aż 43 projekty mobilnościowe, tworząc sieć węzłów przesiadkowych oraz parkingów „Parkuj i Jedź” dla wygodnych przesiadek. Projekty obejmowały również infrastrukturę dla pieszych i rowerzystów, parkingi „Bike&Ride” oraz ścieżki pieszo-rowerowe.

fol. SMK

Zrealizowano także zakup nowoczesnych, niskoemisyjnych autobusów oraz zbudowano zintegrowany przystanek kolejowy Kraków Sanktuarium. W latach 2021-2027 planowana jest kontynuacja tych działań, które obejmą nowe węzły przesiadkowe, kolejne parkingi P&R oraz dalszą rozbudowę ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych.

fol. SMK

Wspólny bilet metropolitalny - Metropolia w ruchu

Aby jeszcze bardziej ułatwić podróżowanie, wprowadzono Bilet Metropolitalny – “przepustkę” umożliwiającą mieszkańcom korzystanie z komunikacji publicznej we wszystkich gminach

Metropolii. Popularność tej formy biletu okresowego spełniła wielostronne oczekiwania. W pierwszych miesiącach sprzedaż osiągnęła ponad 315 tysięcy, dowodząc, że bilet idealnie wpasował się w rytm życia mieszkańców regionu. Teraz mogą przemieszczać się bez martwienia się o różne bilety czy dodatkowe koszty, a i cenowo wychodzi nienajgorzej!

fol. SMK

Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) - mapa przyszłości

Pod koniec 2023 roku przyjęto Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Metropolii Krakowskiej (SUMP). Ten dokument stanowi strategiczny szkielet metropolitalnej mobilności na lata. Wspólnie wypracowany i uchwalony sukcesywnie przez wszystkie 36 gmin, SUMP jest jak kompas, który wskazuje kierunki rozwoju przyszłym pokoleniom. Rok 2024 upłynął więc w tej dziedzinie na wdrażaniu najistotniejszych zapisów dokumentu, uruchomieniu Komitetu Sterującego i ocenie projektów wchodzących w skład portfela projektów SUMP. Przygotowane zostały też analizy dostępności do transportu publicznego dla każdej z gmin.

fol. SMK

GOSPODARKA

Mapa drogowa dla biznesu

Plan działania w gospodarce koncentruje się na wzmocnieniu współpracy i inwestycji w rozwój gospodarczy regionu oraz adaptacji kadr do zmieniającego się rynku pracy. W bieżącym roku działania w tej dziedzinie były silnie zintegrowane z pracami w dziedzinie edukacji i zaowocowały opracowaniem mapy drogowej współpracy z sektorem akademickim.

Współpraca z Krakowskim Parkiem Technologicznym i wizyta w Ujeździe

Wspólnie z KPT na początku 2024 r. opracowaliśmy pakiet dobrych praktyk dotyczących obsługi inwestorów. Efektem tej współpracy są modelowe rozwiązania i wskazówki do wykorzystania, które mogą być dostosowywane do specyfiki poszczególnych gmin Metropolii Krakowskiej, w zależności od ich wielkości i stopnia rozwoju. Te działania ukazują, jak potrzebna jest współpraca i wymiana doświadczeń w budowaniu silnej gospodarki. Z kolei w gminie Ujazd w sposób praktyczny wymienialiśmy się wiedzą dotyczącą funkcjonowania stref aktywności gospodarczej z przedstawicielami samorządu i Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

fol. SMK

Projekt KMA4Business - zapowiada się kontynuacja?

KMA4Business to projekt promujący potencjał gospodarczy Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, dzięki któremu stworzono m.in. markę Metropolii oraz nowoczesną platformę komunikacyjną dla inwestorów, a także przeprowadzono szereg działań cyfrowych przyciągających do inwestowania w regionie. Koniec roku wieńczymy intensywnymi pracami nad przygotowaniem 3 edycji projektu. Trzymajcie kciuki!

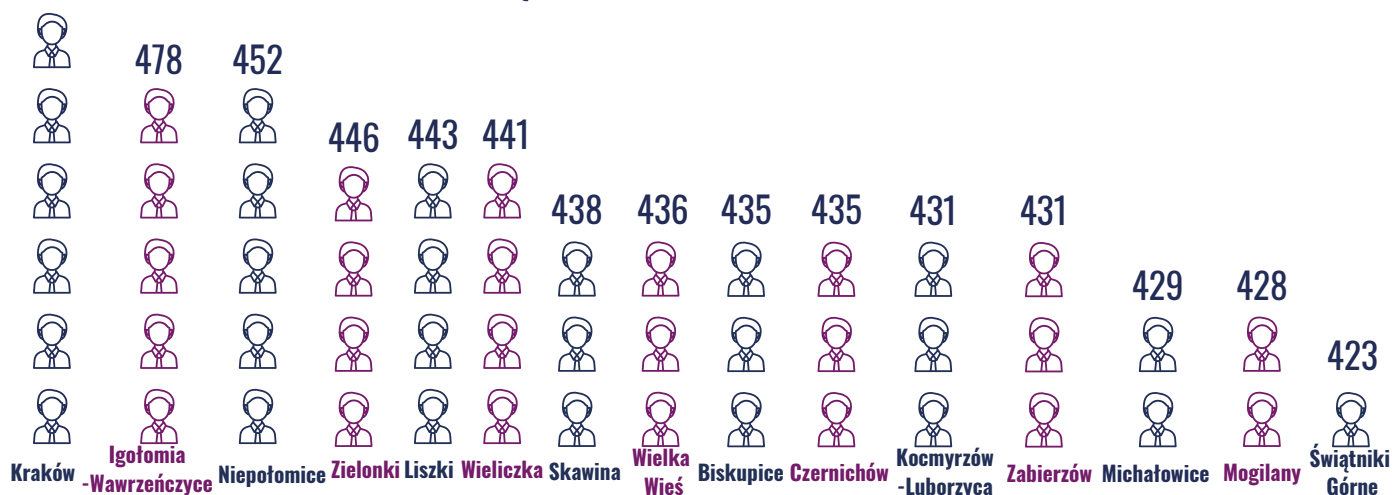
LIGA MISTRZÓW

Metropolia Krakowska w gospodarczej ekstraklasie – zatrudnienie pnie się w górę!

Metropolia Krakowska zalicza stabilny wzrost liczby osób pracujących. W porównaniu do 2022 roku na "boisko zatrudnienia" weszło o 9 877 osób więcej, co daje imponującą liczbę 543 122 pracowników w 2023 roku. Na szczycie rankingu bezapelacyjnie króluje Kraków, gdzie wskaźnik zatrudnienia wynosi 492 osoby na 1 000 mieszkańców. Tuż za nim, z formą na medal, plasują się gminy Igołomia-Wawrzeńczyce (478) oraz Niepołomice (452). Z kolei tym razem w "strefie spadkowej", znalazły się Świątyniki Górne (423), Mogilany (428) oraz Michałowice (429). Czy te gminy będą poprawiać lokaty w nadchodzących sezonach?

492

Liczba osób pracujących na 1 tys. mieszkańców [2023 r. - PUP]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędów Pracy

KULTURA CZASU WOLNEGO

Siła współpracy i potencjałów - Metropolia pełna atrakcji

Plan działania dotyczący rozwoju oferty czasu wolnego na terenie Metropolii Krakowskiej to dokument, który wyznacza kierunki rozbudowy oferty kulturalnej i rekreacyjnej dla mieszkańców i turystów. Jego celem jest wzmocnienie współpracy między gminami, aby każda z nich mogła zaoferować coś wyjątkowego, bazując na swoich potencjałach. Plan porządkuje działania w tym zakresie i skupia się na realnych potrzebach. W 2024 r. wykonaliśmy zdecydowany krok ku atrakcyjniejszej komunikacji i promocji walorów gmin.

Metropolia w jeden dzień - ruszaj!

Opracowanie tras jednodniowych wycieczek po gminach Metropolii Krakowskiej to pierwszy projekt zrealizowany w ramach wspomnianego planu działania w dziedzinie Kultura czasu wolnego, i to w lotnym partnerstwie! Zbiór piętnastu mikrowypraw „Metropolia w jeden dzień”, współfinansowany w ramach konkursu Małopolska Gościnna, przygotowaliśmy wspólnie ze Stowarzyszeniem Organizacja Turystyczna Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa, aby zachęcić do odkrywania przyrody, kultury i dziedzictwa Metropolii Krakowskiej, a tym samym bardziej zrównoważonej turystyki.

CZAS NA REKLAMĘ:

Wybierz się na mikrowyprawę po gminie Czernichów – prawdziwym rajem dla aktywnych! Odkryj aż 120 km szlaków pieszych, rowerowych i konnych. Po dniu pełnym wrażeń zatrzymaj się w cukierni Róża i pozwól sobie na chwilę słodkiej rozpuusty!

Metropolitalny planer czasu wolnego - Twoja kulturalna mapa rozrywek

Metropolia Krakowska z pasją odkrywa kulturalne i rekreacyjne atuty gmin Stowarzyszenia. W tym roku planer czasu wolnego – nasze kalendarium wydarzeń i bazę ciekawych miejsc – uzupełniliśmy o kilkadziesiąt nowych atrakcji i miejsc, opisy folkloru i wyjątkowych smaków. Zachęcamy do korzystania!

UWAGA AKTYWIŚCI KANAPOWI
I WYTRAWNI ŁOWCY PRZYGÓD!
CHCECIE WIEDZIEĆ, GDZIE SIĘ
RUSZYĆ? ZESKANUJCIE KOD QR

I ODKRYJCIE
PLANER PEŁEN
POMYSŁÓW!

Staś Włóczykijek

Nowe horyzonty turystyczne

Metropolia Krakowska jest członkiem założycielem Stowarzyszenia Kraków Tourism Alliance. Celem tej współpracy jest poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie rozwoju zrównoważonej turystyki. Pierwszy rok współtworzenia tego wielostronnego partnerstwa już za nami.

Współpraca z Krakowskim Biurem Festiwalowym w pełnej krasie

W 2024 r. kontynuowaliśmy współpracę z Krakowskim Biurem Festiwalowym, co zaowocowało m.in. warsztatami promocji potencjału kulturalnego gmin. Przypominamy, że w ramach tego partnerstwa na portalu KARNET publikowane są zapowiedzi wydarzeń kulturalnych z całego regionu. Dzięki wymianie doświadczeń z KBF omawiane są również kluczowe tematy, takie jak bezpieczeństwo żywieniowe w mieście.

Wesołe Święto Plonów - tradycja i społeczność

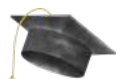
Jednym z najjaśniejszych punktów w kalendarzu wydarzeń tego roku było Wesołe Święto Plonów, zorganizowane wspólnie z KBF. To wyjątkowe wydarzenie nie tylko celebrytuje bogactwo lokalnych produktów i dostęp do żywności, ale także integruje społeczność gmin. Mieszkańcy gmin pokazali, że lokalne tradycje, kuchnia i pasje są wciąż żywe.

EDUKACJA

Plan podnoszenia jakości kształcenia - czas wdrażać!

Plan podnoszenia jakości kształcenia i zarządzania oświatą stanowi integralną część Strategii Metropolia Krakowska 2030. Partycypacyjnie opracowano kierunki, które mają przynieść korzyści każdemu uczniowi. Rok 2024 to pierwszy okres wdrażania planu.

Audyty dostępności

Na początku 2024 r. przeprowadzono wstępne audyty dostępności infrastruktury edukacyjnej i społecznej we wszystkich gminach Metropolii. Działania te mają na celu zwiększenie gotowości do absorpcji środków Funduszy Europejskich, co otwiera nowe drzwi do realizacji projektów, które jeszcze bardziej ułatwią dostęp do wiedzy i informacji. Odbyła się również niezwykle inspirująca wizyta studyjna w krakowskiej modelowej „szkole dostępnej”.

fol. SMK

Kampania informacyjno-edukacyjna o edukacji włączającej

Współpraca z Akademią Sztuk Pięknych zaowocowała sześcioma projektami kampanii społecznej, które wspierają edukację włączającą. Projekty zawierają elementy wizualne i treści dostosowane do lokalnych potrzeb, łącznie różne perspektywy i wprowadzając innowacje w nauczaniu. Przed nami pilotażowe wdrożenie.

LIGA MISTRZÓW

Edukacyjna „Liga Mistrzów”: uczniowie Metropolii Krakowskiej na fali sukcesów!

Uczniowie szkół Metropolii Krakowskiej w 2023 roku zdobywają medalowe lokaty na egzaminach końcowych! 14 gmin przekroczyło średnią wojewódzką z języka polskiego (72,01% vs. 66,71%), z liderem Wielką Wsią, która zanotowała wzrost o 14,19%. W matematyce średni wynik wyniósł 64,11% (spadek o 2,42%), a najlepsze osiągnięcia odnotowały gminy Wielka Wieś, Kraków, Mogilany, Zielonki i Zabierzów. Choć Igołomia-Wawrzeńczyce osiągnęła najniższy wynik z matematyki, zaskoczyła wszystkich dużym wzrostem w języku polskim. Gminy Metropolii Krakowskiej pokazują, że są w formie i walczą o podium w edukacyjnej lidze!

Średni wynik egzaminów ósmoklasisty z języka polskiego i matematyki w 2023 r.

Wielka Wieś 79,84 70,78	Michałowice 79,84 70,78	Skawina 79,84 70,78
Kraków 79,84 70,78	Biskupice 79,84 70,78	Kocmyrzów-Luborzycza 79,84 70,78
Mogilany 79,84 70,78	Niepołomice 79,84 70,78	Liszki 79,84 70,78
Zielonki 79,84 70,78	Wieliczka 79,84 70,78	Czernichów 79,84 70,78
Zabierzów 79,84 70,78	Świątniki Górne 79,84 70,78	Igołomia-Wawrzeńczyce 79,84 70,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z CKE

USŁUGI SPOŁECZNE

Mapa drogowa współpracy. Plan działania „4US” uchwalony!

Metropolia Krakowska odkrywa nowe obszary rozwoju, koncentrując się na podnoszeniu jakości usług społecznych. Na początku tej podróży przedstawiciele gmin wspólnie opracowali Plan działania w obszarze usług społecznych. Dokument, przypominający mapę drogową, wskazuje najważniejsze zadania, które pomogą podnieść jakość i dostępność usług dla mieszkańców.

fol. SMK

Klucz(e) do usług!

Aby wprowadzać innowacyjne rozwiązania w przestrzeni publicznej, Metropolia Krakowska nieustannie edukuje - zorganizowała szkolenia dla przedstawicieli gmin oraz instytucji publicznych. Odbyła się również odkrywcza wizyta studyjna w Kluczach, gdzie fachowo i z wielkim zaangażowaniem działa gminne Centrum Usług Społecznych oraz spółdzielnia socjalna.

Nowy krok w kierunku dostępności

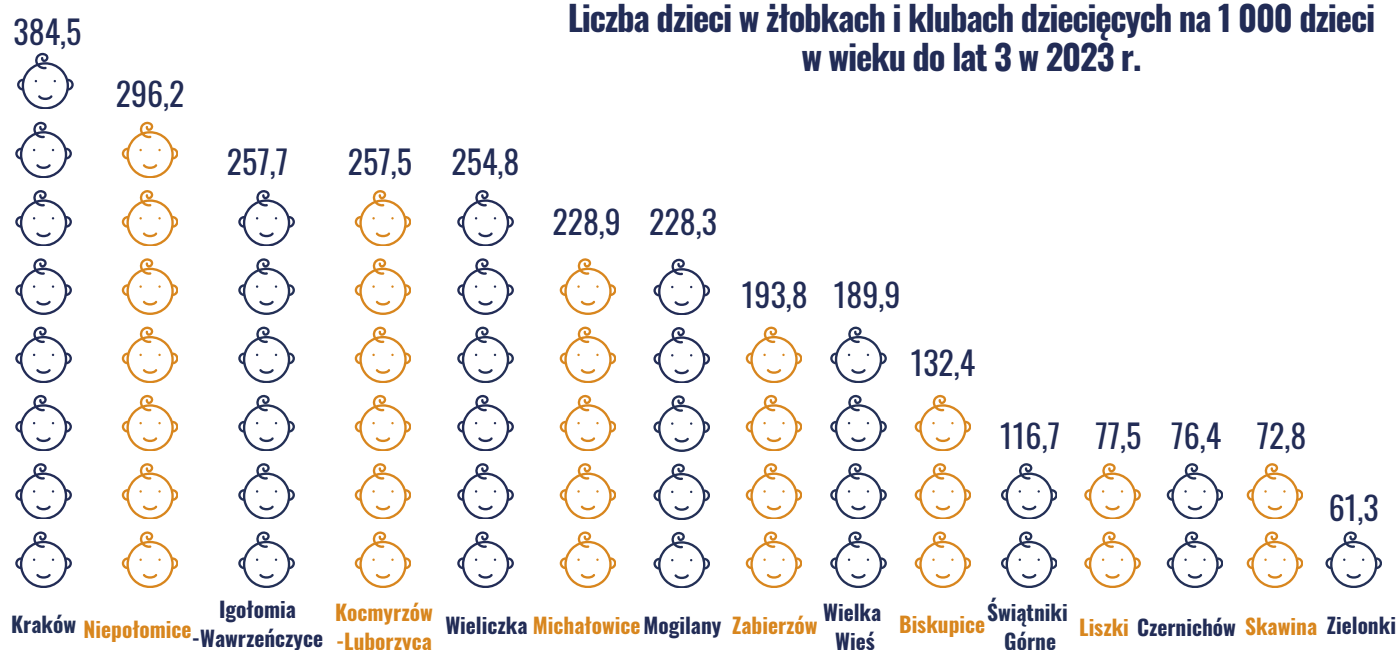
Podjęte działania i plany na przyszłość czynią Metropolię Krakowską miejscem, w którym każdy mieszkaniec, niezależnie od swoich możliwości, ma szansę na aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. 31 października 2024 r. Stowarzyszenie oficjalnie dołączyło do Partnerstwa na Rzecz Dostępności, co stanowi ważny krok w kierunku dalszej integracji i stworzenia przestrzeni przyjaznej dla wszystkich.

LIGA MISTRZÓW

Żłobkowa czołówka: liderzy opieki nad najmłodszymi

Metropolia Krakowska w 2023 roku zanotowała wzrost liczby żłobków o 6,93%, osiągając wynik 324 placówek. To doskonała wiadomość dla rodziców i młodych zawodników, którzy dopiero zaczynają swoją przygodę z edukacją i integracją społeczną. Na „murawie” opieki nad dziećmi wyróżniają się trzy drużyny: Kraków, z imponującą liczbą 9 232 małych zawodników, oraz Wieliczka (516) i Niepołomice (327). Łącznie w żłobkach i klubach dziecięcych Metropolii Krakowskiej opieką objęto 10 919 dzieci – to wynik godny aplauzu!

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Z PRZYMRUŻENIEM OKA

Z dużym dystansem, ale i śmiałością, przedstawiamy komiks o odwiecznych zmaganiach i współpracy płci, gdzie Statystyka zyskuje ostatnie słowo. W ostatnich latach z humorem przyglądamy się, jak w naszym biurze SMK Metropolia zyskuje kobiecego rys... Metropolitanki stanowią u nas już około 80% pracowników. A że dane nie kłamią, wiecie kto tu ogarnia - prawda?;) Ale, ale! Nie ma się co martwić - każdy, bez względu na płeć, jest równie ważny i potrzebny w budowaniu naszej społeczności. Jesteś zainteresowanY pracą u nas? **Sledź naszego LinkedIna!**

NAUKA I TECHNIKA

Metropolia Krakowska wchodzi w nową erę transportu miejskiego! Dzięki zrealizowanym projektom ZIT, na ulice Krakowa wyruszyło kilkadziesiąt niskopodłogowych tramwajów, usprawniając komunikację i dodając krakowskim podróżnym komfortu. Dodatkowo, na linii nr 94 wybudowano przystanek Kraków Sanktuarium, który – wraz z infrastrukturą towarzyszącą – umożliwił mieszkańcom i gościom odkrywanie nowych zakątków miasta. Szereg projektów zrealizowały również gminy ościenne, w tym m.in. Skawina i Wielka Wieś - wybrane projekty prezentujemy poniżej.

TU I TERAZ:

fot. SMK

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego w celu usprawnienia i poprawy jakości miejskiej komunikacji zbiorowej w Krakowie – część I i II

Całkowita wartość projektu:
447 187 115 PLN

TU I TERAZ:

fot. SMK

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Budowa przystanku osobowego Kraków Sanktuarium na linii nr 94 wraz z infrastrukturą komunikacyjną

Całkowita wartość projektu:
27 693 472 PLN

TU I TERAZ:

fot. SMK

Gmina Skawina

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Rozwój SAG – etap III
Całkowita wartość projektu:
3 238 004 PLN

TU I TERAZ:

fot. SMK

Gmina Wielka Wieś

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Budowa trasy rowerowej Modlnica-Kraków
Całkowita wartość projektu:
1 694 142 PLN

Niezwykłe nowiny dla miłośników podróży i przygód! W ramach projektów ZIT gminy Michałowice, Biskupice i Zielonki otworzyły nowe trasy, prowadzące przez malownicze krajobrazy. W **Gminie Michałowice** powstała trasa rowerowa Więctawice–Raciborowice otwierająca nowe możliwości dla rowerzystów, prowadząc ich przez malownicze tereny. Tymczasem **Gmina Biskupice** wzbogaciła się o ciąg pieszo-rowerowy łączący miejscowości Trąbki i Biskupice. Ścieżka niczym z kart baśni stworzona, by łączyć ludzi i krajobrazy! W **Gminie Zielonki** projekt ZIT podniósł dostępność infrastruktury pieszo-rowerowej, otwierając nowe szlaki, które przenoszą podróżnych w czarodziejski świat, gdzie każdy krok i obrót koła stają się małą przygodą!

TU I TERAZ:

fot. UG Zielonki

Gmina Zielonki

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Podniesienie dostępności infrastruktury pieszo-
rowerowej w Gminie Zielonki
Całkowita wartość projektu:
6 782 147 PLN

TU I TERAZ:

fot. UG Biskupice

Gmina Biskupice

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Budowa ciągu pieszo – rowerowego w miejscowości
Trąbki i Biskupice w Gminie Biskupice
Całkowita wartość projektu:
5 044 382 PLN

CZAS NA REKLAMĘ:

fot. UG Michałowice

Gmina Michałowice

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Budowa trasy rowerowej Więctawice - Raciborowice
Całkowita wartość projektu:
4 036 498 PLN

Wyrusz na mikrowyprawę po malowniczych Michałowicach i zanurz się w spokojnym rytmie tej krainy. Czekają tu urocze alpaki z Coniray, gotowe towarzyszyć Ci w bajkowym spacerze. Podążaj za nimi – kto wie, jakie cuda odkryjesz po drodze!

METROPOLIA NA SALONACH

Zaciszne gabinety, przytulne saloniki, przestronne sale obrad... W Metropolii Krakowskiej wiemy, że wymiana myśli i podejmowanie decyzji mogą odbywać się w różnych okolicznościach. Czasem w eleganckim otoczeniu, czasem w mniej formalnej atmosferze – zawsze z myślą o przyszłości regionu. Przyjrzyjmy się, jak Metropolia Krakowska wykorzystuje te „salonowe” chwile, by budować mosty i wytyczać kierunki dla kolejnych pokoleń.

Salonik Prezydencki

Historia Metropolii Krakowskiej rozpoczęła się w gabinecie prezydenta Jacka Majchrowskiego, gdzie pierwsze idee kiełkowały (nie zważając na powietrze gęste jak mgła w filmach noir) niczym magiczne rośliny. We wrześniu 2013 r. Kraków zaprosił okoliczne gminy do rozmów o Zintegrowanych Inwestycjach Terytorialnych, by połączyć siły i sięgnąć po wyjątkową pulę pieniędzy. Początkowo wydawało się to baśniową wizją - czy tak różne społeczności rzeczywiście połączą się, aby realizować wspólne cele? Po miesiącach negocjacji i spotkaniach w Świątyniach Górnych oraz w samym sercu Krakowa, w 2014 roku zapadła decyzja o powołaniu Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Wójtowie, burmistrzowie i Prezydent Krakowa zgodzili się, by pracować nad wspólną wizją, która była efektem wielu godzin dyskusji i trudnych kompromisów.

fol. SMK

Od Dobczyc po Barcelonę, czyli wyjazdowa alchemia

Gdy świeże niczym wiosenna trawa Stowarzyszenie zaczęło nabierać kształtów, obrady z gabinetów wzbogacono o plener. Wyjazdowe spotkania okazały się formułą pobudzającą kreatywność. Podczas jednego z pierwszych takich wyjazdów, narady w Dobczycach, narodziła się niepisana tradycja, żeby część obrad organizować z dala od biur i biurek. Włodarze gmin Metropolii polubili wyjazdowe spotkania - bo kto by nie polubił! Aby uczyć się od najlepszych, pokonywali coraz większe odległości. Madryt, Nicea, Mediolan, Lizbona i Barcelona - słowem: wielki świat, gdzie poznawali lokalne modele współpracy, strategie działania, wyzwania i rozwiązania, które mogłyby sprawdzić się również u nas.

fol. SMK

Wysokie progi - Europejska Wspólnota Praktyki

Metropolia Krakowska coraz śmielej wkracza na salony europejskie. Dzięki dołączeniu do zacnego grona Europejskiej Wspólnoty Praktyki na rzecz Partnerstwa (ECoPP), znalazła się w gronie ekspertów wyłonionych przez Komisję Europejską. To kolejny skok na drugą stronę lustra, tym razem na arenę międzynarodową – gdzie wymienia się doświadczenia i dyskutuje o tym, jak rozwiązywać wspólne problemy i jakie wizje rozwoju metropolii realizować. To swoisty „salon europejski”, w którym debatuje się o strategii, przyszłości i możliwościach wsparcia rozwoju obszarów metropolitalnych.

Zagraniczne wojaże i niespodzianki

Przyszedł i czas na zdobycie Europy! Wędrowaliśmy po partnerskich miastach, odkrywając nowe miejsca, ale też – jak w każdej podróży – bywały trudniejsze chwile. Takie jak chociażby przygoda z powrotem z „salonów”, kiedy to nasz metropolitalny dyrektor, ku swej rozpaczy, spóźnił się na samolot z chorwackich rubieży Europy. Bezduszna maszyna nie poczekała, co tylko dodało wyjazdowi dramatyzmu i ironii. Cóż, w podróży na drugą stronę lustra zawsze trzeba liczyć się z niespodziankami.

Forumowicze w trasie

Od kilku lat również metropolitalne fora tematyczne podejmują wyzwanie podróży w (nie)znane. W poszukiwaniu inspiracji Forum Rozwoju odwiedziło: Wrocław, Gdańsk, Poznań i Lublin, Forum Usług Społecznych - Klucze, a Forum Gospodarki - Ujazd. Przypatrujemy się dobrym praktykom i integrujemy. Na szczególną uwagę zasługuje tu spotkanie, podczas którego wyruszyliśmy w autobusową podróż po... Krakowie. Ten niecodzienny format, w pandemicznej aurze, otworzył nowe perspektywy – gdy „smak cytryny” pozostał łagodny, refleksje zyskały na intensywności.

fol. SMK

Spotkania „ZIT-ów” - rozmach krajowy

Nic tak nie pomaga na codzienne bóle jak rozmowa z tymi, którzy jadą z nami na „tym samym wózku”. Kluczowe są dla nas spotkania przedstawicieli podobnych nam instytucji z całej Polski, czyli tzw. „ZIT-ów”. Dzięki wsparciu Unii Metropolii Polskich te spotkania stają się miejscem wymiany doświadczeń i wypracowywania praktycznych rozwiązań dla Strategii ZIT. Obecność przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej dodaje rozmowom prestiżu, który na salonach jest przecież niezbędny!

fol. SMK

fol. SMK

Fora metropolii - wielkie zgromadzenie

Coroczne Fora Metropolitalne to dopiero salony - hotele, dwory, a nawet zamki! Wydarzenia jedyne w swoim rodzaju. Raz przenosimy się w „kraj magii”, innym razem wędrujemy po mapie smaków, a teraz, przeglądając się w metaforycznym lustrze, zadajemy sobie pytanie, co czeka nas dalej. Jedno z takich forów trwało... aż osiem dni! Ta szczególna edycja odbyła się w trudnym czasie pandemii, gdy liczniejsze spotkania nie były możliwe. Ale i tu znaleźliśmy pluse - atmosfera stała się kameralna, sprzyjała refleksji i ścisłej współpracy.

Sala Obrad Rady Miasta Krakowa świadkiem deklaracji współpracy

W końcu przyszła chwila, która utwierdziła wszystkich w przekonaniu, że krakowska metropolia to coś więcej niż tylko kolektyw gmin. W Sali Obrad Rady Miasta Krakowa spotkali się przedstawiciele 36 gmin, powiatów: krakowskiego i wielickiego oraz marszałek województwa. Podpisano deklarację współpracy, co było wyrazem jedności w imię zrównoważonego rozwoju. Deklaracja, potwierdzona publicznie, jest niczym symboliczne przejście na drugą stronę lustra – do nowego etapu, w którym działania nabierają wagi.

Metropolia – stolik do rozmów, przy którym każdy znajdzie swoje miejsce

„Metropolia to wyjątkowy stolik do rozmów” – mówią członkowie Stowarzyszenia, a ten stolik, przy którym spotykają się eksperci, samorządowcy i przedstawiciele różnych instytucji, nie jest tylko meblem. Jest przestrzenią do realnej wymiany doświadczeń i budowania przyszłości w harmonii z lokalną tożsamością. Jak w każdej podróży, jest tu też miejsce na anegdoty, historie i śmiech – bo współpraca to nie tylko wielkie idee, ale również niezapomniane chwile, które na długo zostają w pamięci. Czy to nie piękne?

WIĘŚCI ZE ŚWIATA

czyli Metropolia w projektach międzynarodowych

Oslo - pierwsze kroki na międzynarodowej arenie

Wszystko zaczęło się na chłodnej północy. Jest wrzesień 2018 roku, Fornebu w pobliżu Oslo. Surowe piękno norweskich fiordów łagodzi lekki stres... Jako Metropolia Krakowska po raz pierwszy stajemy się częścią międzynarodowego partnerstwa w ramach projektu „Smart Edge”. Edge w tym konkretnym przypadku oznacza obrzeża dużego miasta, a nasze działania przez kolejnych kilka lat będą skupiać się na szukaniu potencjału do zmniejszenia emisji CO₂ w miasteczkach obszaru metropolitalnego.

fot. SMK

W ramach projektu przecieramy ścieżki, rozwijamy sieć kontaktów, budujemy nasz obraz jako solidnego partnera, uczymy się. Przeprowadzamy z pięcioma gminami pilotaż inwentaryzacji budynków publicznych i liczymy potencjalne oszczędności energii i kosztów. Projekt kończymy w 2022 r. z wnioskami dotyczącymi zbudowania metropolitalnego systemu monitorowania zużycia energii w budynkach publicznych. Po tym projekcie rodzi się w nas apetyt na więcej.

fot. SMK

Zielona przyszłość ekosystemów

Końcem 2018 r. stajemy się członkiem imponującego konsorcjum – 20 partnerów z Europy i Ameryki Łacińskiej przystępuje do wspólnej realizacji projektu „Interlace”. Szukamy w nim odpowiedzi na pytanie jak chronić i rewitalizować ekosystemy, zwłaszcza te położone na przedmieściach i innych terenach zagrożonych. Ten projekt to istny omnibus! Realizujemy mapy wrażliwości metropolii na zmiany klimatu, budujemy ogrody deszczowe, prowadzimy grę terenową, uruchamiamy wyszukiwarkę wsparcia finansowego dla samorządów dla rozwiązań opartych na przyrodzie, współtworzymy atlas narzędzi strategicznych, a także dedykowaną wersję gry Minecraft w której dzieciaki z jednej ze szkół zazieleniają przestrzeń w swojej gminie. Mnogość efektów Interlace może przytłoczyć, ale nie nas! Zamknijmy projekt w 2025 r. z poczuciem dobrze wykonanego zadania.

fot. SMK

Nowe kierunki mobilności

Rok 2019 to rok urodzaju – startujemy z projektem „**RiConnect**”, do którego zaprasza nas Obszar Metropolitalny Barcelony. Przez kolejne 3 lata wspólnie z siedmioma innymi metropoliami pracujemy nad tym, aby przemyśleć, przekształcić i zintegrować infrastrukturę mobilności. Wszystko po to, żeby połączyć mieszkańców, dzielnice i obszary zielone. Laboratorium zmian staje się centrum komunikacyjne w Skawinie, a projekt kończymy opracowaniem koncepcji funkcjonalno-przestrzennej dla tego obszaru wraz z jego otoczeniem. Dokument wskazuje kierunki rozwoju zintegrowanego węzła przesiadkowego, uwzględniając potrzeby pasażerów i lokalnych mieszkańców. Otrzymujemy też honorowy tytuł „**Always the first**” – partnera przodującego w realizacji zadań projektowych!

fot. SMK

Razem dla lokalnej energii

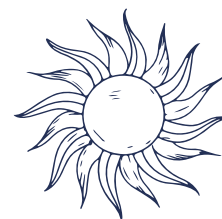
Nie zwalniamy tempa! W 2022 roku uruchamiamy projekt „**Comanage**”, który ma pomóc w pokonaniu barier i wyzwań związanych z tworzeniem oraz rozwojem społeczności energetycznych. W ramach projektu udało nam się opracować zestaw narzędzi zarządzania społecznościami energetycznymi, otwartą platformę on-line oraz pięciomodułowy kurs e-learningowy, które ułatwiają mieszkańcom i władzom samorządowym zarządzanie energią lokalną, efektywnością energetyczną oraz poprawą jakości powietrza. Od pracowników gmin wiemy, że materiały, które powstały w projekcie są dla nich bardzo przydatne.

fot. SMK

Współpraca dla przyszłości UE

Czy skrót ECOPP coś Wam mówi? My rozszyfrowujemy go w 2021 roku, przystępując do **Europejskiej Wspólnoty Praktyk w Obszarze Partnerstwa**. To znaczne grono specjalistów działających w obszarze polityki spójności UE ma na celu wymianę doświadczeń w zakresie partnerstwa, rozpowszechnianie dobrych praktyk i innowacyjnych podejść, a także przegląd kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa i przygotowanie propozycji jego aktualizacji. Brzmi poważnie? Takie właśnie jest! Dla nas to kolejna cegiełka, jaką możemy dołożyć do dyskusji o kształcie obecnej i przyszłej polityki europejskiej.

fot. Comanage Project

WIĘŚCI ZE ŚWIATA

ta historia się nie kończy

Z Bankiem Światowym ku zrównoważonemu rozwojowi

W tym samym roku dołączamy do grupy dwunastu obszarów funkcjonalnych z całej Europy w ramach projektu „**Functional Areas in EU**”, realizowanego przez Bank Światowy. Przez kolejne dwa lata jesteśmy beneficjentami doradztwa eksperckiego specjalistów z BS, którzy wspierają nas m.in. w realizacji zadań z zakresu planowania przestrzennego,

adaptacji do zmian klimatu, rozwoju koncepcji banku danych i obserwatorium rozwoju Metropolii Krakowskiej. W ramach współpracy powstaje m.in. wspólna metoda prowadzenia analiz przestrzennych oraz obliczeń chłonności terenów. Odnajdujemy też na mapie Rumunii Cluj-Napoca i jedziemy tam sprawdzić, jak działa współpraca ponadlokalna.

fol. SMK

fol. SMK

Partnerstwo z inicjatywą

W 2024 roku przystąpiliśmy do **Partnerskiej Inicjatywy Miast**. W ramach sieci „miasto kompaktowe” mierzymy się z wyzwaniami związanymi z planowaniem przestrzennym. A wszystko to w duchu partycypacji, z zaangażowaniem przedstawicieli wszystkich gmin Metropolii Krakowskiej i innych interesariuszy. Przed nami inspirujące spotkania, wymiana doświadczeń i współpraca, która – mamy nadzieję – przyniesie wymierne korzyści dla naszej społeczności.

fol. SMK

OGŁOSZENIE DROBNE

DOBRE POMYSŁY NA PROJEKTY
NA SPRZEDAŻ – SYPIĄ SIĘ Z RĘKAWA.
ZA DODATKOWĄ OPŁATĄ
WYPEŁNIAMY WNIOSKI.
SUKCES NIEGWARANTOWANY.
ZAPRASZAMY DO WSPÓŁPRACY.

Fundraiser Nienachalny

Nowa jakość miejskich przestrzeni

Od ubiegłego roku współpracujemy z Metropolią Wielkiego Paryża oraz ośmioma innymi partnerami w ramach projektu „Cities@Heart”. Mając na sercu odpowiedni rozwój i funkcjonowanie centrów miejscowości, pracujemy nad tym aby czynić je przestrzeniami bezpiecznymi, tętniącymi życiem, włączającymi i przyjaznymi dla wszystkich użytkowników. Pogodzenie wielu interesów nie jest proste, dlatego na początek nasze wysiłki skupiamy w Niepołomicach, aby później przenieść pomysły i wnioski na pozostałe miasta i miejscowości Metropolii Krakowskiej.

fol. SMK

Współpraca międzynarodowa to dla nas jeden z kluczowych elementów rozwoju, otwierający drzwi do wielu fascynujących możliwości. To doskonała okazja, aby wymieniać się doświadczeniami z innymi, uczyć od najlepszych oraz dzielić naszymi sukcesami. Międzynarodowe projekty to także szansa na pozyskanie funduszy, które mogą wspierać nasze inicjatywy. A kto nie lubi dodatkowych środków na realizację ciekawych pomysłów? Nie możemy zapomnieć o wymianie kulturowej. To nie tylko konkretne korzyści i efekty, ale także szansa na budowanie przyjaźni i partnerstw, które pomagają nam jeszcze pełniej realizować nasze cele!

CZAS NA REKLAMY:

Wybierz się na mikrowyprawę do Świątyni Górnych i wkrocz w świat leśnych opowieści i ślusarskich tajemnic! Za misternie kutą bramą Muzeum Ślusarstwa im. Marcina Mikuły odkryjesz niezwykłą historię rzemiosła – jakbyś znalazł się w pracowni czarodzieja pełnej bajecznych mechanizmów i kunsztownych detali.

Wybierz się na mikrowyprawę do gminy Niepołomice i odwiedź Muzeum Fonografii, gdzie dźwięki z dawnych lat przeniosą Cię w czasie niczym zaklęte melodie. Zanurz się w magiczny świat starych gramofonów i poczuj, jakbyś trafił do krainy muzycznych wspomnień!

Z LISTÓW DO REDAKCJI

Współpracę ze Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska miałam przyjemność nawiązać w prawdziwie międzynarodowym kontekście, a dokładniej w ramach projektu INTERLACE. Metropolia jest jednym z sześciu miejskich partnerów projektu: obok partnerów z Ekwadoru, Hiszpanii, Kolumbii, Kostaryki i Niemiec. Nasza niemal pięcioletnia współpraca była pełna przygód, wrażeń i wspólnej ciężkiej pracy.

“

Kiedy myślę o Stowarzyszeniu, myślę o kreatywności i zaangażowaniu jego zespołu.

Aby ożywić lokalną inaugurację projektu, która z powodu pandemicznych obostrzeń przeniesiona została na Zoom, zespół Stowarzyszenia dostarczył wszystkim zaproszonym gościom piękne “lasy w stoiku”, by temat miejskich ekosystemów dosłownie znalazł się na biurku każdego z interesariuszy.

Myślę o solidarności i odpowiedzialności reprezentujących Metropolie specjalistek, które podjęły trudną decyzję o rezygnacji z udziału w ważnym (i dość atrakcyjnym) spotkaniu konsorcjum projektowego w Kostaryce, bo zespół Stowarzyszenia zajęty był organizacją pomocy dla uciekających przed wojną obywateli Ukrainy. Myślę też o gościnności okazanej przez zespół Metropolii podczas międzynarodowego spotkania Cities Talk Nature w Krakowie oraz opartych o przyrodę innowacjach zaprezentowanych podczas spotkania przez gminy Stowarzyszenia. Tu na myśl przychodzi między innymi piękne ogrody zamku w Niepołomicach, z bogactwem cieszących oko, przemyślanych, ekologicznych rozwiązań tworzących teren rekreacyjny zaspokajający różnorodne potrzeby mieszkańców i będący innowacją na europejską skalę. Na końcu nie mogę nie wspomnieć o bardzo specjalnym położeniu biura Metropolii: długie korytarze miejskiego stadionu tworzą jedną z bardziej oryginalnych przestrzeni biurowych, jakie kiedykolwiek miałam okazję odwiedzić.

*Ewa Iwaszuk
ekspertka w zakresie rozwiązań
opartych na przyrodzie
i europejskiej polityki środowiskowej*

Moja znajomość ze Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska rozpoczęła się od spotkania Dyrektora Daniela Wrzosczyka na studiach podyplomowych Zarządzanie Zrównoważonym Rozwojem Miast. Połączyła nas fascynacja błękitno-zieloną infrastrukturą oraz perspektywami jej zastosowania dla zrównoważonego rozwoju gmin Metropolii.

W kolejnych latach współpraca ta wzorcowo się rozwinęła i profesjonalizowała. Jej zwieńczeniem jest wspólna realizacja europejskiego projektu INTERLACE, w ramach którego miałem okazję zaangażować się w pracę nad Strategią Metropolia Krakowska 2030, Forum Klimatu i Forum Przestrzeni, a także w realizację konkretnych rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury w kilku gminach Metropolii.

Mam ogromną nadzieję, że w kolejnych latach

“

Metropolia Krakowska nie tylko stanie się autentyczną Metropolią Standardów, ale że standardy te również obejmą nowoczesne i kompleksowe podejście do błękitno-zielonej sieci,

gwarantując skuteczne jej wykorzystanie dla lepszej adaptacji do zmian klimatu naszego regionu.

*Tomasz Bergier
Fundacja Sendzimira,
AGH w Krakowie*

fol. SMK

METROPOLITALNE PORADY NA DŁUGIE ZIMOWE WIECZORY

Choć świat dookoła nas stale się zmienia, to niektóre rzeczy pozostają takie same. Zimą wszyscy pragniemy ciepła, zdrowia i odrobiny przytulności – oto kilka sposobów, jak zadbać o dom i dobre samopoczucie w nadchodzących miesiącach.

Ekologiczne ogrzewanie – ciepło bez dymu!

Chłodne wieczory zachęcają do rozgrzewania się w domowym zaciszu. Gdy przyjemnie jest posiedzieć w ciepłe, pomyśl o rozwiązaniach, które ogrzeją dom, nie zanieczyszczając powietrza! Nowoczesne ogrzewanie gazowe, elektryczne lub pompy ciepła to genialne zamienniki dla klasycznych kominków, które często dokładają swoją cegiełkę do smogu. Grube zasłony i uszczelki na oknach i drzwiach trzymają ciepło tam, gdzie jego miejsce – czyli w środku. Dzięki temu nie tylko czujemy się przytulnie, ale i oszczędzamy na rachunkach. Nie masz pewności, co się sprawdzi u Ciebie? Skonsultuj się z Ekodoradcą z EKO-TEAMu, który podpowie Ci najlepsze opcje.

Postaw na termoizolację!

Nie ma nic lepszego niż ciepły, przytulny dom! Jeśli masz możliwość, pomyśl o dociepleniu ścian albo wymianie starych okien na nowe, energooszczędne modele. To nie tylko komfort na zimowe wieczory, ale też realna ulga dla portfela! Dodatkowo, taki krok to długofalowa inwestycja – ogrzewasz dom, a nie okolicę!

Wietrzyć? Wietrzyć!

Nie bój się zimowego wietrzeń – nawet jeśli pracujesz z domu! Czasem te kilka minut świeżego powietrza działa cuda. Dobrze przewietrzone pomieszczenie to mniej dwutlenku węgla (koniec z tymi ciężkimi powiekami!) i mniej wilgoci, więc pleśń też nie ma szans. Codzienne 5-10 minut okna na oścież – szybkie orzeźwienie i powiew energii gwarantowane.

Postaw na lokalne produkty!

Najlepsze warzywa, owoce, pieczywo czy nabiał czekają bliżej niż myślisz – na pobliskich targach i u lokalnych rolników. To nie tylko smak na najwyższym poziomie, bez sztucznych dodatków, ale też wsparcie dla małych biznesów i skracasz drogę produktu „z pola na talerz”. Skorzystaj z Metropolitalnej Mapy Smaków i znajdź swojego dostawcę – zdrowo, smacznie i blisko!

Wzmocnij swoją odporność!

Zima to czas, by zadbać o odporność – nasz wewnętrzny pancierz! Dodaj do swojej diety solidną dawkę witaminy C, cynku oraz rozgrzewających przypraw jak imbir, czosnek i kurkuma, które działają przeciwzapalnie i wzmacniają odporność. Sprawdź przepis na metropolitalną miksturę witaminową, który rozgrzeje Cię od środka i doda energii!

Wypróbuj nasz przepis – składniki:

- 30 g świeżego imbiru
- 15 g świeżej kurkumy
- 1 cytryna
- 1 pomarańcza
- łyżka miodu
- (Opcja dla odważnych – szczypta chili!)

Jak przygotować:

Jeśli masz wyciskarkę lub sokowirówkę: Wrzuć wszystkie składniki (oprócz miodu) do urządzenia i włącz. Jeśli nie masz wyciskarki: Zetrzyj imbir i kurkumę na drobnej tarce. Wyciśnij sok z cytryny i pomarańczy. Następnie wszystko połącz. Po zakończeniu dodaj miód, przelej miksturę do butelki lub słoiczka. Przechowuj w lodówce i przed wypiciem wstrząśnij. Żyj zdrowo!

NAUKA I TECHNIKA

W ramach Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2014-2020 Metropolia Krakowska przeprowadziła szereg inwestycji, które odmieniły wiele budynków. Dzięki alokacji na poprawę efektywności energetycznej wynoszącej aż 21,74 mln euro, wielu budynkom nadano nowe życie. Jednym z najważniejszych działań stała się modernizacja budynków użyteczności publicznej – przestrzeni, w których toczy się codzienne życie społeczności.

BYŁO-MINĘŁO:

fot. UG Świątniki Górne

Termomodernizacja budynku wielofunkcyjnego w Rzeszotarach to jeden z wielu projektów realizowanych w ramach Strategii ZIT na lata 2014-2020 w zakresie modernizacji obiektów użyteczności publicznej, których było aż 154!

TU I TERAZ:

fot. UG Świątniki Górne

Gmina Świątniki Górne

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Termomodernizacja budynku wielofunkcyjnego
w Rzeszotarach
Całkowita wartość projektu:
560 000 PLN

TU I TERAZ:

fot. UG Mogilany

Gmina Mogilany

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Mogilany
wraz z instalacją fotowoltaiczną
Całkowita wartość projektu:
1 082 601 PLN

Z kolei budynek Urzędu Gminy Mogilany to kolejny budynek użyteczności publicznej poddany termomodernizacji. W ramach projektu zapewniono także podłączenie instalacji OZE. Te inwestycje przyczynią się do budowy nowoczesnej, energooszczędnej przestrzeni publicznej, dbając o obniżenie kosztów eksploatacji budynków, które służą całej lokalnej społeczności.

OGŁOSZENIE DROBNE

WYMIENIĘ ŚRODKI NA MAGAZYNY
ENERGII NA DOFINANSOWANIE
DO URZĄDZEŃ RETENCYJNYCH.
PREFEROWANA WYMIANA 1:1,
ALE JEST MOŻLIWOŚĆ NEGOCJACJI.
TYLKO POWAŻNE OFERTY.

ZITowiec z Gminy Zasobnej

Zapewnienie efektywnej gospodarki energetycznej i poprawa jakości powietrza to jedne z głównych celów Stowarzyszenia Metropolia Krakowska – jakby otwierano tu okno na czystszy i zdrowszy świat. W realizacji tych ambitnych działań pomogły środki ZIT. Dzięki nim Metropolia Krakowska podjęła istotne kroki na rzecz redukcji zanieczyszczeń powietrza i ograniczeniu niskiej emisji, co wsparło finansowanie na poziomie 18,92 mln euro.

TU I TERAZ:

fol. UG Liszki

Gmina Liszki

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Redukcja niskiej emisji przez promowanie
oraz dofinansowanie wymiany palenisk domowych
z Gminy Liszki na źródła ciepła spalające paliwa gazowe

Całkowita wartość projektu:
1 361 657 PLN

TU I TERAZ:

fol. UG Kocmyrzów-Luborzycy

Gmina Kocmyrzów-Luborzycy

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Poprawa efektywności energetycznej poprzez modyfikację
systemów ogrzewania, wymiana pieców starego typu
na terenie gminy Kocmyrzów Luborzycy

Całkowita wartość projektu:
4 471 689 PLN

TU I TERAZ:

fol. UG Igołomia-Wawrzeńczyce

Gmina Igołomia-Wawrzeńczyce

Nazwa projektu ZIT MK 2014-2020:
Wymiana źródeł ciepła w indywidualnych gospodarstwach
domowych na terenie Gminy Igołomia-Wawrzeńczyce
(etap I i II)

Całkowita wartość projektu:
1 502 857 PLN

CZAS NA REKLAMĘ:

Wyrusz na mikrowyprawę i odkryj urokliwe zakątki gminy Biskupice – od pachnących pól lawendy po historyczne kurhany. Zatrzymaj się w Lawendniku, gdzie przy kubku orzeźwiającej lawendowej lemoniady możesz odpocząć i podziwiać malownicze fioletowe widoki.

FELIETON: OSIEM

Zastanawiające, jak klimat bimba sobie z prognoz. Synoptycy zaprzęgają superkomputery, przewidują każde drgnienie pogody, a klimat swoje. Tu siknie deszczykiem, tam uderzy trąbą, ówdzie pośle grad albo podtopienie.

Tamta niedziela miała być brzydka. Synoptycy przewidywali deszcz, również na Kopernika. Smutna zapowiedź dla kogoś, kto wybiera się na Wesołe Święto Plonów i nawet listę wyzwań sobie wyznaczył.

7 CO?

1. **Kupić** kukielki, dynie ozdobne, sadzonki...
2. **Zaopatrzyć** się w dżem z róży,
3. **Objechać** Wesołą na tandemie,
4. **Zjeść** coś dobrego,
5. **Pogadać** z S. i A.
6. **Wypalić** monogramy u D.,
7. **Poznać** nowych ludzi z NGO-sów.

Ambitna lista. Po ludzku żał mi było C. i J., jednak w deszczu, który przyleciał na skrzydłach synoptyków wypatrywałem szanse na korektę wyzwań własnych. Co jednak miały zrobić One, liderki, przed którymi stało siedem o ileż trudniejszych wyzwań?

7 JAK?

1. Jak zadbać o **autorytet**, gdy mokro w butach?
2. Jak **zmotywować** ludzi i siebie?
3. Jak **delegować zadania**, kiedy w niebie pękła kłapa?
4. Jak **zarządzić zmianą pogody**: poprzeć żywioły, czy stać po zielarkę i czarami odmienić niekorzystną dla wesołego święta aurę?
5. Jak **zarządzić konfliktem** między każącym się pakować zdrowym rozsądkiem a nadzieją?
6. Jak **publicznie** ogłosić, że deszcz to nieistotny faktor?
7. Jak **rozmawiać z pracownikami** kichającymi na złą pogodę?*

Myśląc o swoich i liderek wyzwaniach, wszedłem na Wesołą. Kupiłem dynie, zioła, chleb z Mogilan, dżem ze Starej Portierni, zjadłem pierogi, pajdę chleba ze smalcem, pojeździłem na tandemie, utworzyłem monogram, pogadałem z Hallerczykiem, z autorkami wprowadzających w siódme niebo potraw i z Szyszkodarem rozdającym nasiona i książki.

Zajęty wyzwaniami, nie zauważyłem, że deszcz nie pada. Liderki wraz z ludźmi KBF, SMK i wytwórcami dobrego z piętnastu gmin Metropolii też nie zauważyły. Skupiły się na ósmym, tożsamym dla liderów i reszty wyzwaniu. Ogłosmy je u kresu starego i u progu nowego 10-lecia.

OSIEM

**Nie oglądaj się na prognozy ani na klimat.
Postaw na wspólnotę.
Rób w niej swoje.**

Marek Mikos
Krakowskie Biuro Festiwalowe

* W tekście nawiązałem do książki Sylwii Królikowskiej Siedem wyzwań lidera. Przywoływane zdarzenie to urządzone 15 września 2024 Wesołe Święto Plonów. Jego organizatorami były Stowarzyszenie Metropolia Krakowska i Krakowskie Biuro Festiwalowe oraz gminy Metropolii Krakowskiej, ze specjalnym udziałem uczestników Forum Komunikacji i Kultury Biura SMK. Wszystkie podane w tekście fakty są prawdziwe.

OGŁOSZENIE DROBNE

ZAGINĄŁ PRACOWNIK – WYSZEDŁ Z URZĘDU O 15.00 I JUŻ NIE WRÓCIŁ. KTOKOLWIEK WIDZIAŁ, KTOKOLWIEK WIE, GDZIE ZNALEŻĆ JEGO LUB KOGOŚ W ZASTĘPSTWIE – PROSIMY O KONTAKT Z SEKRETARZEM GMINY.

Zatroskany współpracownik

fol. SMK

CZAS NA REKLAMY:

Wyrus na mikrowyprawę po gminie Igołomia-Wawrzeńczyce, sercu małopolskiego zagłębia warzywnego. Spacerując po tych polach pełnych kolorów i aromatów, odkryjesz prawdziwe jesienne skarby!

Wybierz się na mikrowyprawę po gminie Liszki, gdzie smak i tradycja tworzą wyjątkową historię! Spróbuj aromatycznej kiełbasy lisieckiej i złocistej kukielki, które przeniosą Cię w krainę dawnych lokalnych przysmaków.

KRONIKA KULTURALNA

Z notatnika metropolitalnej bywalczyni

STYCZEŃ

Biskupice – Przegląd grup kolędniczych
Tradycyjne kolędowanie przy choince, mój ulubiony czas!

Skawina – Noworoczny Koncert Galowy SkaVienna
Punkt obowiązkowy na dobre rozpoczęcie roku - elegancka gala w wiedeńskim stylu.

fot. CKiS w Skawinie

LUTY

Kolędowania nigdy za wiele. Sprawdzić spotkania w metropolitalnym planerze czasu wolnego i wybrać gminę do odwiedzenia.

MARZEC

Igołomia-Wawrzeńczyce – Gminne Forum Kobiet
Inspirujące! Koniecznie zabrać mamę i jej koleżanki.

Kocmyrzów-Luborzycza – Kongres Kobiecości
Nie do przegapienia, najlepszy prezent na Dzień Kobiet.

KWIECIEŃ

Kraków – Festiwal Misteria Paschalia
Wielki Tydzień z muzyką renesansu i baroku. Może wziąć ze sobą wujka i ciocię?

Zielonki – Przegląd Pucheroków
Świetny plan na Niedzielę Palmową; wyjątkowy zwyczaj – przypomnieć rodzicom, zobaczyć koniecznie.

fot. CKiP w Zielonkach

Wieliczka – Siuda baba

Pomysł na Poniedziałek Wielkanocny z tradycją - obecność obowiązkowa.

Kocmyrzów-Luborzycza – Eko-piknik z okazji Dnia Ziemi

Sposobność, aby złapać pierwsze cieplejsze promienie słońca.

MAJ

Mogilany – Majówka w Mogiłańskim Dworze
Nareszcie relaks w plenerze! Może uda się zorganizować piknik?

fot. UG Mogilany

Michałowice – Święto Kwitnącej Jabłoni
Najpiękniejszy plan na majowy weekend.

Niepołomice – Ogólnopolska Wystawa Kwiatowa
Fenomenalne roślinne kompozycje! Moje miejsce ogrodowych inspiracji.

Wieliczka – Solne Uwielbienie

Czas na wyciszenie - magia muzyki i modlitwy.

CZERWIEC

Skawina – Skawiński Tydzień Teatralny
Okazja do obejrzenia spektakli lokalnych i gościnnych.

Kraków – Wielka Parada Smoków

Zabrać dzieci na trasę przemarszu smoków. Nie przegapić wieczornego Widowiska na Wiśle.

Wieliczka – Święto Soli

Zawsze interesująco! Dużo atrakcji, zarezerwować rodzinny czas.

LATO

- Dni miast i gmin, np. **Dni św. Kingi w Wieliczce**
- Teatry w plenerze! **Liszki i Teatr Albertus**
- **Imprezy dożynkowe**, może w **Czernichowie?**
- Przynajmniej jeden weekend z **Festiwal Muzyczna Korzkiew** w gminie **Zielonki**
- Doskonały czas na **mikrowyprawy** - odwiedzić mniej znaną gminę!

LIPIEC

Zabierzów – Rodzinny Piknik Ekologiczny

Warsztaty, konkursy, animacje. Świetna zabawa pod chmurką!

Wielka Wieś - Wielkowiejski Targ

Lokalne produkty, świeże warzywa i przede wszystkim... rozmowy! Wakacyjna pogoda sprzyja targowisku!

SIERPIEŃ

Wieliczka – Wielickie Miodobranie

Festiwal miodu, okazja do uzupełnienia zapasów.

Niepołomice – Ziołomania

Zioła w każdej postaci: na zdrowie, na smak i na piękno.

Igołomia-Wawrzeńczyce – Święty jest wśród nas

Uroczystość ku czci Św. Brata Alberta.

Michałowice – Przemarsz Pierwszej Kompanii Kadrowej

Żywa historia na wyciągnięcie ręki. Koniecznie pokazać tacie.

CZAS NA REKLAMĘ:

Wyrusz na mikrowyprawę do gminy Zielonki i odkryj Muzeum Hebla – miejsce, gdzie ożywają tradycje rzemieślnicze. Wśród dawnych narzędzi znajdziesz historie pełne ludzkiej kreatywności i siły rąk – jakbyś trafił do warsztatu pełnego magicznych wynalazków!

WRZESIEŃ

Niepołomice – Pola Chwały

Rekonstrukcje i pokazy militarne. Raj dla fanów wojskowości.

fot. UMIG w Niepołomicach

Wielka Wieś – Juromania

Festiwal Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Sprawdź program, zaprosić sąsiadów – będzie świetna zabawa.

PAŹDZIERNIK

Kocmyrzów-Luborzycza – Rekonstrukcja Bitwy o Kraków 1914 r.

Spotkanie z historią i jedyna w roku okazja do odwiedzenia dworu w Goszycach.

Mogilany – Spinka Krakowska

Przeгляд kapel i zespołów folklorystycznych – zaprosić dziadków!

Igołomia-Wawrzeńczyce – Festiwal Dyni

Dyniowe przysmaki i dekoracje. Okazja do zrobienia zdjęć.

LISTOPAD

Święto Niepodległości – przejrzeć zapowiedzi wydarzeń w Planerze czasu wolnego i wybrać patriotyczny koncert.

GRUDZIEŃ

Kraków – Konkurs Szopek Krakowskich

Pamiętać, żeby w pierwszy czwartek grudnia być na Rynku Głównym!

Świątyniki Górne – Jarmark Bożonarodzeniowy

Świąteczne ozdoby, rękodzieło, przysmaki. Okazja do kupienia świątecznych prezentów.

OGŁOSZENIE DROBNE

ZNALEZIONO ALPAKĘ. DORODNA,
ALE PRZESTRASZONA – ZIELONKI
TO NIE JEJ DOM. WŁAŚCICIELA
PROSIMY O PILNY KONTAKT.

Znalazca
(równie wystraszony co alpaka)

KRONIKA KRYMINALNA: ZAGINIONE DAN

W gminie Nieobliczalnej, znanej z malowniczych krajobrazów, doszło do prawdziwego kryminalnego zamieszania. Kiedy lokalny urzędnik – Robert W., odkrył, że zniknęły dane o odpadach w gminie, nawet ptaki za oknem zaczęły krakać z niepokojem.

Kto mógł zdziałać coś tak zdradzieckiego? I dlaczego akurat teraz, gdy zbliżał się termin przekazania danych do Metropolii...

Wszystko zaczęło się od porannej kawy i zniknięcia najważniejszego folderu, znanego jako „Śmieci”. Kiedy Robert W. z przerażeniem stwierdził, że część plików zniknęła, a pozostałe tajemniczo zmieniły formaty, postanowił wszcząć śledztwo.

„Kto mi wyrzucił „Śmieci”?!” krzyczał, biegając po urzędzie i budząc popłoch wśród współpracowników.

Szybko okazało się, że gmina nie była gotowa na to, co nadchodzi – zgiełk i chaos w biurze urzędników przyciągnęły uwagę lokalnego detektywa – Sekretarz Krystyny M.

Krystyna, znana z tego, że przepastne Excele nie robią na niej wrażenia, postanowiła rozwikłać tę sprawę. W jej mniemaniu, ktoś z gminy miał za uszami więcej, niż tylko zagubione pliki.

Wkrótce jednak plotki zaczęły krążyć: „Może to sąsiedzi z gminy obok, zazdroszczący nam niskich opłat śmieciowych?”

To musi być „wewnętrzna robota” – powiedziała Krystyna, przechadzając się między biurkami.

Zanim sprawa nabrała tempa, do akcji wkroczył Informatyk. Po godzinach spędzonych w zamkniętym, dusznym pomieszczeniu, zawyrokował, że dane zniknęły w nieznanych okolicznościach, a komputer pana Roberta jeszcze wiele godzin będzie instalował najnowsze aktualizacje... Czyżby to była prowokacja? A może sam pan Robert wpadł w sidła własnego systemu zbierania danych? Waga tematu sprawiła, że w sprawę zaangażował się metropolitalny wydział ds. wymagających zaangażowania.

„Bez danych z gminy Nieobliczalnej nie będzie raportu!” – wołał przerażony tą wizją pracownik SMK.

Ostatecznie, po wielu godzinach przesłuchań i niezliczonych aktualizacjach systemu, jeden z urzędników przyznał się do instalacji nowego oprogramowania. Omyłkowo za jego pomocą przeformatował pliki, by zyskać więcej pamięci operacyjnej, której w przeciążonych gminnych komputerach zaczęło już brakować...Eureka - Śmieci odnaleziono!

Urzędnicy w gminie Nieobliczalnej znów mogą spać spokojnie. A pan Robert? Złożył wniosek o inwestycje w lepszy system zabezpieczeń... no i o PSZOK rzecz jasna!

Z LISTÓW DO REDAKCJI

S towarzyszenie Metropolia Krakowska to zespół osób poszukujących, którym „się chce” próbować nowych rozwiązań, metod pracy, którzy doceniają innowacje, angażują się, aby projekty, jakie wspólnie realizują z partnerami zewnętrznymi - takimi jak Centrum Doradztwa Strategicznego - były przedsięwzięciami przynoszącymi wymierny efekt dla rozwoju Metropolii Krakowskiej.

fol. SMK

Jednym z ważnych dla nas, wspólnych projektów, była praca nad modelem funkcjonalno – przestrzennym obszaru Metropolii Krakowskiej – spojrzenie przekraczające granice administracyjne, które było trudne, ale jednocześnie niezbędne, aby ambitnie myśleć o rozwoju Metropolii jako spójnego organizmu a nie sumy pojedynczych gmin.

Dzięki SMK udało się połączyć różne wizje i potrzeby – to prawdziwa sztuka współpracy, której wartość doceniamy.

*Dagmara Bienkowska,
Justyna Szymańska,
Magdalena Widuch
Centrum Doradztwa Strategicznego*

Współpraca Zarządu Transportu Publicznego w Krakowie ze Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska przy wprowadzeniu biletu metropolitalnego to dla nas wyjątkowa przygoda, pełna wyzwań, trudnych decyzji, natomiast z rezultatem dającym ogrom satysfakcji. Wspólnie stworzyliśmy rozwiązanie, które ułatwia życie zarówno mieszkańcom „obwarzanka”, jak i samego Krakowa, oferując im jeden bilet na podróże różnymi środkami transportu, od komunikacji miejskiej po Koleje Małopolskie. Wdrażanie biletu wymagało synchronizacji działań wielu instytucji oraz wielu systemów, każdy krok zbliżał nas do celu – integracji komunikacji.

To innowacja, która realnie wpłynęła na komfort życia, zmieniając mobilność w Krakowie i okolicach na bardziej przyjazną i dostępną.

fol. Tomasz Zwoliński

Wierzymy w to, że z każdym rokiem w ramach zamawianego nowego taboru autobusowego i kolejowego, przy zwiększaniu częstotliwości jego kursowania, korki w naszym mieście będą coraz mniejsze, bo ludzie będą wybierać transport zbiorowy.

*Łukasz Franek
Dyrektor Zarządu Transportu Publicznego w Krakowie*

ZLISTÓW DO REDAKCJI

Mam przyjemność prowadzić Forum Metropolii Krakowskiej od kilku lat i szczerze stwierdzam, że to nie tylko świetnie zaplanowane wydarzenia, ale platforma, która pozwala uczestnikom efektywnie wymieniać się wiedzą i inspiracjami. I takie spotkania są kluczowe! A wiem, co mówię, gdyż przez blisko 10 lat pracowałem dla Miasta Krakowa. Jako prowadzący spotkanie dostrzegam, jak ważne jest stworzenie odpowiedniej atmosfery, która sprzyja swobodnej dyskusji i wymianie doświadczeń. Jednocześnie, jako ekspert od komunikacji, zwracam uwagę na to, że

Forum to miejsce zarówno lokalnych liderów i liderek, jak i pracowników każdego szczebla wszystkich zrzeszonych jednostek samorządu terytorialnego. To coś naprawdę unikatowego w skali całej Polski.

Na Forum Metropolii Krakowskiej co roku pojawiają się topowe polskie ekspertki i eksperci. Mam przyjemność rozmawiać

z nimi podczas licznych wydarzeń, które prowadzę w całej Polsce. I cieszę się, że przyjeżdżają także do nas! W zeszłym roku była Jowita Michalska, która wzbudziła spore emocje i dała nam przedsmak tego, jak będzie wyglądała nasza rzeczywistość już za kilka lat dzięki powszechnemu stosowaniu rozwiązań cyfrowych, w tym sztucznej inteligencji.

I dobrze! Po jej wystąpieniu dyskusja kulturalowa była wręcz niespotykane intensywne. I dlatego uważam, że zaproszenie Jowity było strzałem w dziesiątkę! Mówca, który generuje chęć komentowania jego słów, to najlepszy wybór na takie spotkania.

W 2024 roku spotka się z nami Sylwia Królikowska, ceniona psycholożka biznesu, która wniesie świeże spojrzenie na współpracę w sektorze administracji publicznej. Dobrze, że korzystamy z doświadczenia i wiedzy ekspertów z sektora prywatnego, którzy na co dzień realizują innowacyjne projekty i wdrażają zmiany. I na tym polega prawdziwa moc Forum i komunikacji w ogóle. Bo gdy spotykamy się i rozmawiamy, razem naprawdę możemy zmieniać świat wokół nas.

Michał Zalewski
„Dobrze Powiezione”

Pracą nad strategią komunikacji dla SMK była wyjątkowym wyzwaniem i jednym z najbardziej inspirujących projektów w mojej karierze.

Dołączyłem, by nadać jej formę i wytyczyć główne kierunki, ale to, co wyróżniało ten proces, to właśnie podejście oparte na autentycznej współpracy. Razem z reprezentantami piętnastu gmin tworzyliśmy coś więcej niż tylko strategię – budowaliśmy platformę, która miała integrować i wzmacniać lokalną społeczność.

Praca nad projektem przypadła jednak na czas pandemii, co postawiło przed nami wyzwania związane z komunikacją. Warsztaty i spotkania online wymagały nowego podejścia i dużej elastyczności, ale jednocześnie pozwoliły nam spojrzeć

na projekt z innej perspektywy – jako proces, który przetrwa wszelkie przeciwności. Końcówka prac miała dodatkowy wymiar, bo towarzyszyły nam wiadomości o wybuchu wojny w Ukrainie. Był to moment, który uświadomił nam, jak ważne jest poczucie jedności, szczególnie w trudnych czasach. Największą satysfakcję daje mi świadomość, że udało się

wspólnie stworzyć tożsamość metropolii, która do dziś służy i jednoczy jej członków. Wypracowaliśmy markę, która łączy we wspólnym działaniu.

Adrian Gamon
strateg marketingowy

ŚWIAT SIĘ ZMIENIA

Od stosu papieru po biuro w smartfonie

Czy ktoś jeszcze pamięta czasy, kiedy „szukam ważnego dokumentu” oznaczało wertowanie sterty papierów na biurku i okolicznych meblach, w nadziei, że dokument sam się znajdzie? Zanim włączyliśmy się w cyfrową rewolucję, typowy poranek w biurze przypominał porządkowanie strychu po wietrznej nocy. Kiedy udało się odkopać wolne miejsce na kubek z kawą, czuło się, że to sukces godny przynajmniej kawowego Nobla.

Ale dziś? Gdzie te czasy, gdy na wysłanie dokumentu do innego działu potrzebny był spokój i cierpliwość mnicha? Obecnie wystarczy jedno kliknięcie, i hop – dokument ląduje tam, gdzie trzeba. Co najwyżej, klikniemy w zły kanał komunikacyjny i nasza „poufna” wiadomość wyląduje na ogólnym czacie, ku uciesze wszystkich. Ot, postęp!

Wyobraźcie sobie świat bez stosów papieru, gdzie dokumenty znajdują się w wirtualnych chmurach, a współpracownik z drugiego końca Metropolii może pracować w tym samym czasie nad tym samym plikiem co my! Kiedyś taka wizja była jak z filmu sci-fi, a teraz – to codzienność. Co jednak z urokiem biurowego zamieszania?

Pandemia – nagły skok w nową rzeczywistość

Pandemia COVID-19 przeszła przez świat pracy jak tornado. Biura zamknęły się na cztery spusty, a my wszyscy odkryliśmy uroki pracy zdalnej. Pamiętacie, jak trudno było przyzwyczaić się do „formalnych” spotkań na Zoomie? Zaczęto się niewinnie – od przypadkowych zakładek otwartych w tle, po koty stąpające po klawiaturze i dzieci pojawiające się z pytaniami o sens życia akurat w chwili, gdy omawialiśmy „kluczowy” slajd prezentacji.

Narzędzia cyfrowe stały się dla nas wszystkim: biurem, salą konferencyjną, a nawet miejscem na pogawędkę przy wirtualnej kawie. Chociaż smak nie ten sam...

Rzecz jasna, są zalety. Zniknęły dojazdy, godziny stania w korkach – ale też zniknął ten niezastąpiony moment, gdy ktoś zostawiał na biurku pudełko z pączkami...

Sztuczna inteligencja na ratunek

Postępy w dziedzinie automatyzacji i sztucznej inteligencji to jak obietnica dla każdego, kto w biurze poczuł choć raz „presję papieru” – dosłownie i w przenośni.

Dziś algorytmy pomagają nam pisać, analizować dane i zaplanować spotkanie bez konieczności przeszukiwania piętnastu kalendarzy. AI załatwia za nas najnudniejsze zadania, a nawet zaczyna rekomendować tematy rozmów!

Ale nie zapominajmy – z nowymi technologiami przychodzi nowe wyzwanie. Sztuczna inteligencja bywa nadgorliwa. A kiedy „pomocna” aplikacja podpowiada zbyt szczegółowo, można poczuć, że na naszym biurku osiadł osobisty doradca z przyszłości, który aż za dobrze wie, co mamy na myśli.

Praca hybrydowa – sztuka łączenia dwóch światów

Dziś model pracy hybrydowej wydaje się kompromisem idealnym – trochę zdalnie, trochę w biurze. Biuro nigdy nie było tak popularne, a i praca w domu nabiera nowego wymiaru. **Właśnie w tej równowadze między spotkaniami twarzą w twarz a wygodą zdalnej współpracy odnajdujemy nowy rytm pracy.**

Technologie się zmieniają, ale jedno pozostaje niezmiennie: choćbyśmy pracowali nawet z Marsa,

nic nie zastąpi tej chwili, kiedy możemy spojrzeć na współpracownika z biurka obok i porozumieć się bez słów.

ZAWODY I ZMAGANIA

czyli rok sportowych emocji w Metropolii Krakowskiej

Od biegów rodzinnych, przez rowerowe rajdy, po wyścigi, które przyciągają najlepszych zawodników. Zajrzyj do naszego kalendarium i sprawdź, kiedy i gdzie warto być!

Wiosna – budzimy się do ruchu

Gdy Biskupice organizują **Spartakiadę Przedszkolaków**, Świątyni Górne goszczą **Turniej Piłki Nożnej Kobiet**. Wielbiciele adrenaliny i rywalizacji na trasach rajdowych ruszają natomiast do Wieliczki. **Memoriał im. Janusza Kuliga i Mariana Bublewicza** to hołd złożony mistrzom kierownicy, a zarazem widowiskowe wyścigi samochodowe po malowniczych drogach regionu.

fol. UG Zielonki

Pierwsze cieplejsze miesiące to początek biegowych zmagania. Kraków staje się gospodarzem **Cracovia Maratonu**, a Skawina gości uczestników **Międzynarodowego Biegu Skawińskiego**. Wolicie rozrywki umysłowe? Nie musicie opuszczać Skawiny, najlepsi szachiści rywalizują tu o **Koronę Króla Kazimierza**.

fol. CKiS w Skawinie

Wraz z wiosną w drogę ruszają również rowerzyści. Jeśli dwa kółka są tym, co Was kręci, możecie wybrać np. **Rodzinną Familiadę Rowerową** w Wielkiej Wsi lub **Rajd rowerowy po gminie Zielonki**.

Lato – pełnia plenerowych aktywności

Nie zwalniamy tempa! Przełom wiosny i lata w Niepołomicach to **Bieg w Pogoni za Żubrem**. Trasa prowadzi ścieżkami Puszczy Niepołomickiej, dając uczestnikom szansę na spotkanie z naturą i ... kondycją. W tym czasie wielicki basen staje się areną rywalizacji w **Zawodach pływackich o puchar Solnego Miasta**.

Fani piłki nożnej meldują się na turnieju **Kryspinów Cup** w Liszkach oraz **Turnieju o Puchar Wójta** w Kocmyrzowie - Luborzycy.

Pobiednicke Biegi (gmina Igołomia-Wawrzeńczyce) łączą bieganie z pomaganiem, a Michałowice zapraszają na malowniczą biegową trasę nad rzeką Dłubnią - **Młyn Trail**. Kraków gości finisz wyścigu kolarskiego **Tour de Pologne**, przyciągając kibiców z całej Polski i Europy. natomiast Czernichów zaprasza na **Ogólnopolski Splyw Kajakowy Wisła** – uczestnicy płynąc do Krakowa odkrywają piękno Metropolii z perspektywy wody.

Koniec lata to nie koniec zabawy: kto wybierze się na Małopolskie Święto Warzyw do gminy Igołomia-Wawrzeńczyce, ten przekona się, że Bieg po pietruszkę może nabrać zupełnie nowego znaczenia.

fol. UMIG Wieliczka

fot. CKiS w Skawinie

fot. UG Igołomia-Wawrzeńczyce

Jesień – złote tło dla sportu

Sezon biegowy trwa! Kraków zaprasza na **Bieg Trzech Kopców**, a Zielonki na... **Półmaraton Marchewkowy**. Choć dzień jeszcze długi, biegać można również po ciemku – sprawdźcie koniecznie **Nocny marszobieg na orientację w Wieliczce!** W październiku zapraszamy na **Cracovia Półmaraton Królewski**, który przyciąga biegaczy z całej Polski. Sportową jesień wieńczą **Górski Bieg Niepodległości Skawina–Mogilany** oraz **Białoczerwony bieg w Puszczy Niepołomickiej**. To okazja do wspólnego świętowania Niepodległości na sportowo!

Zima – sportowy finisz na dobry humor

Ruszamy do Zabierzowa, gdzie odbywa się zimowa edycja **Zawodów Pływackich o Puchar Rycerza Kmity**. W Skawinie świąteczny klimat czuć nie tylko na basenie, ale też na parkiecie hali sportowej. Do kalendarz wpiszcie koniecznie **Mikołajkowe Zawody Pływackie** i **Mikołajkowy Maraton Zumby**. Rok kończymy w samym sercu Metropolii, **Krakowskim Biegiem Sylwestrowym**.

Po intensywnych miesiącach rośnie apetyt na więcej?
Już za moment wiosna i... znów budzimy się do ruchu!

CZAS NA REKLAMĘ:

Wybierz się na mikrowyprawę po gminie Skawina, gdzie zarówno biegacze, jak i rowerzyści mogą odkrywać malownicze zakątki. A gdy zmęczenie da o sobie znać, czeka na Ciebie prawdziwa uczta – magiczna zapiekanka (muała!), której smak zapamiętasz na długo!

GRUPA AMATORÓW ROWEROWYCH SZUKA „LIDERA Z MAPĄ”! UWAGA: KAŻDA TRASA TO MIKROWYPRAWA! PREFEROWANE OSOBY Z DOBRĄ ORIENTACJĄ W TERENIE I DUŻYM ZAPASEM POZYTYWNEJ ENERGII!

Rowerowa Hania

ZAGINEŁA MOTYWACJA DO BIEGANIA! OSTATNI RAZ WIDZIANA PODCZAS PORANNEGO JOGGINGU. KTOKOLWIEK JĄ ZNAJDZIE, PROSZĘ O PILNY KONTAKT – OBIECAŁEM ZNAJOMYM START W PÓLMARATONIE MARCHEWKOWYM.

Piotr Pietruszka

OGŁOSZENIA

DROBNE

WYCZYTANE Z KART

Horoskop metropolitalny

W każdej osobie będącej członkiem gminnego zespołu metropolitalnego drzemie wyjątkowa energia, która wpływa na rozwój stowarzyszenia w duchu wspólnej strategii. Oto jak gwiazdy wspierają Ciebie i nas, byśmy mogli wspólnie skutecznie realizować cele i budować długoterminową współpracę.

Baran (21 marca – 19 kwietnia)

Nadchodzi czas, kiedy Twoja energia będzie świecić niczym neon w ciemnościach codziennych wyzwań Metropolii! „Czasem wystarczy tylko krok, by dotrzeć tam, gdzie inni muszą biec”, jak mawiał Szalony Kapelusznik. Rzuć się w wir decyzji.

Twoje motto na ten rok to „Błysk i Wdzięk, a reszta jakoś się ułoży”. Metropolia już przygotowuje dla Ciebie ekscytujące projekty, więc chwytaj je, zanim królik ucieknie z zegarkiem!

Rak (21 czerwca – 22 lipca)

Twoje współczucie tworzy atmosferę jak w przytulnej herbaciarni Krainy Czarów! W 2025 roku angażuj się w sprawy mieszkańców Metropolii, aby budować przyjazne środowisko. Wspieraj projekty poprawiające jakość życia – jak mówił

Szalony Kapelusznik: „Nie ma nic bardziej szalonego niż brak herbatki na czas!” Niech każdy dzień będzie magiczny, a problemy znikają jak za dotknięciem różdżki!

Byk (20 kwietnia – 20 maja)

Niezłomność i systematyczność Byka są jak zegarek Białego Królika – zawsze precyzyjne i niezawodne. Pamiętaj jednak, Byku, że czasem warto przestać zerkać na zegarek i wskoczyć głębiej w króliczą norę, by dostrzec nowe możliwości, które

tylko czekają na odkrycie. Zrób to, zanim Królik znów krzyknie „Już za późno!”

Lew (23 lipca – 22 sierpnia)

W 2025 roku angażuj się w inicjatywy wymagające inspiracji i silnej determinacji, niczym Alicja, która z odwagą stawia czoła wszelkim wyzwaniom! Twoja charyzma i siła przywództwa będą kluczowe, a pasja i zaangażowanie pomogą wznieść się na wyższy poziom współpracy. Pamiętaj jednak o pokorze – otwórz się na pomysły innych, bo tak jak Alicja, czasem warto z ciekawością odkryć nowe perspektywy!

Bliźnięta (21 maja – 20 czerwca)

Wszechstronność i umiejętności komunikacyjne Bliźniąt przypominają Kota z Cheshire – pojawiaasz się zawsze tam, gdzie trzeba, zostawiając po sobie inspirujące myśli! W 2025 roku zainspirujesz mieszkańców poprzez inicjatywy,

które poszerzają wiedzę i wzmacniają więzi społeczne. Wprowadź świeże pomysły i stwórz przestrzeń spotkań, która – jak znikająco-uśmiechnięty Kot – przyciągnie każdego, bez względu na wiek. Nikt się nie oprze takiej przygodzie w Krainie Czarów!

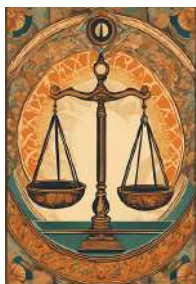

Panna (23 sierpnia – 22 września)

Twoja dbałość o szczegóły przypomina skrupulatność Białej Królowej, która nie pozwala, by cokolwiek umknęło jej uwadze – nawet najmniejszy detal w filiżance herbaty! W 2025 roku wykorzystaj swoje umiejętności

organizacyjne w działaniach wymagających precyzyjnego planowania i koordynacji. Ale pamiętaj, aby czasem wyjść poza schemat – jak Biała Królowa, która z uśmiechem powie: „Dziś wszystko jest możliwe, nawet jeśli oznacza to zjedzenie ciastka o smaku różowego futra!”

Waga (23 września – 22 października)

Umiejętność budowania harmonii to Twoje magiczne narzędzie, niczym klucz do Krainy Czarów! 2025 rok to czas, by zainicjować działania wspierające dialog – pamiętaj, jak mówił Kapelusznik: „Nie ma nic bardziej szalonego niż brak współpracy przy herbatce!” Stwórz atmosferę, w której wszyscy czują się jak na przyjęciu u Królowej Kier. Twoja rola w rozwijaniu relacji będzie kluczowa, więc zadbaj, aby nikt nie zgubił się w gąszczu projektów! Jeśli coś pójdzie nie tak, po prostu wpadnij w wir szalonej zabawy!

Skorpion (23 października – 21 listopada)

W nadchodzącym roku pasja i niezłomność będą niczym Walet Kier w Krainie Czarów – pełne energii i gotowe do działania! Dzięki swojemu talentowi do realizacji innowacyjnych projektów, zwłaszcza w ochronie środowiska, zamienisz wyzwania w szanse. Jak Walet, który potrafi zaskoczyć swoimi sztuczkami, pokaż, że nikt nie powinien wątpić w Twoje magiczne moce!

Strzelec (22 listopada – 21 grudnia)

Otwartość na nowe pomysły to Twoja supermoc, jak zdolność Alicji do radzenia sobie w zwariowanych sytuacjach! W 2025 roku wprowadź Metropolię w świat międzynarodowej współpracy z odrobiną szaleństwa. Twoje świeże spojrzenie i doświadczenia będą kluczowe dla budowania globalnych powiązań. Wzmocnij relacje z zagranicznymi partnerami, a jeśli coś nie wyjdzie, pamiętaj: w Krainie Czarów zawsze można znaleźć nową drogę do przygód!

Koziorożec (22 grudnia – 19 stycznia)

Odpowiedzialność i wytrwałość Koziorożca będą nieocenione w realizacji długoterminowych projektów gospodarczych, niczym Marcowy Zając, który nieustannie pędzi, trzymając w ręku zegarek! W 2025 roku stabilność i praktyczne podejście staną się fundamentem budowy solidnych struktur – a Ty będziesz ich kapitanem. Pamiętaj jednak, by od czasu do czasu, zwłaszcza latem, pozwolić sobie na chwilę wytchnienia. W końcu każdy zasługuje na małą herbatkę w nieco zwariowanym towarzystwie!

Wodnik (20 stycznia – 18 lutego)

W 2025 roku innowacyjne podejście i kreatywność Wodnika sprawią, że Metropolia zakwitnie jak nieprzewidywalny ogród w Krainie Czarów! Dzięki Tobie projekty związane z inteligentnym zarządzaniem zyskają przyszłościowy charakter, a może nawet przyciągną uwagę niejednego wędrującego po krainie kota. Uwierz w swoją wizję – pamiętaj, że każda szalona idea ma potencjał, by zmienić świat! Przekonaj innych do swojego planu, a wkrótce cała Metropolia może tańczyć w rytm nowoczesnych technologii, jak na niezapomnianej herbatce u Marcowego Zająca!

Ryby (19 lutego – 20 marca)

W 2025 roku wrażliwość i intuicja będą jak magiczna różdżka, wzbogacająca projekty kulturalne w Metropoli! Dzięki wyobraźni twórz inspirujące wydarzenia, które sprawią, że mieszkańcy będą bawić się jak w Krainie Czarów. Umiejętność dostrzegania potrzeb innych pomoże w tworzeniu inicjatyw. Wystarczy odrobina magii i kolorowe pomysły, aby lokalna kultura zakwitła jak najpiękniejszy kwiat w ogrodzie Szalonego Kapelusznika!

CZAS NA REKLAMĘ:

Wybierz się na mikrowyprawę po gminie Mogilany, gdzie spacer Aleją Grabową przeniesie Cię w zupełnie inny świat, pełen szeptów starych drzew i urokliwych zakątków. Zajrzyj do Starej Portierni do Dworu Konopków – miejsca, gdzie ukrytym skarbem jest smak ręcznie lepionych pierogów.

POGODA W CZORAJ I DZIŚ

listopadowe zawirowania i klimatyczne wyzwania

Listopad w Metropolii Krakowskiej jest czasem, gdy przyroda zaczyna wchodzić w zimowy tryb. Chłodne powietrze, pierwsze przymrozki, a do tego dywan opadłych liści i powracające niczym bumerang pytanie „czy zima znów zaskoczy drogowców?”. Deszcz przeplata się ze śniegiem, słońce ledwo przebija się przez szare chmury - z pozoru zwyczajna listopadowa aura. Ale czy na pewno? Szersze spojrzenie pokazuje, jak bardzo klimat w ostatnich latach ulega zmianom.

Pogodowe kontrasty

Pogoda w ciągu ostatnich kilku dekad zmieniła się nie do poznania – **ciepłe dni trwają dłużej**, a my dłużej cieszymy się „złotą polską jesienią”. Przymrozki jeszcze niedawno pojawiały się już w październiku... Teraz spotkać można je znacznie później, a **mroźne zimy**, jakie pamiętamy sprzed lat, stają się coraz rzadsze. Klimat nie jest już taki przewidywalny. W 2010 r. doświadczyliśmy **powodzi** spowodowanej ulewami, a w 2022 r. na polskich ulicach szalały **burze śnieżne**, które paraliżowały ruch. Takie ekstremalne zjawiska to już niestety codzienność, a zmiany klimatyczne budzą w nas skrajne emocje – od nostalgii za dawną, złagodzoną jesienią po lęk o to, co przyniesie przyszłość.

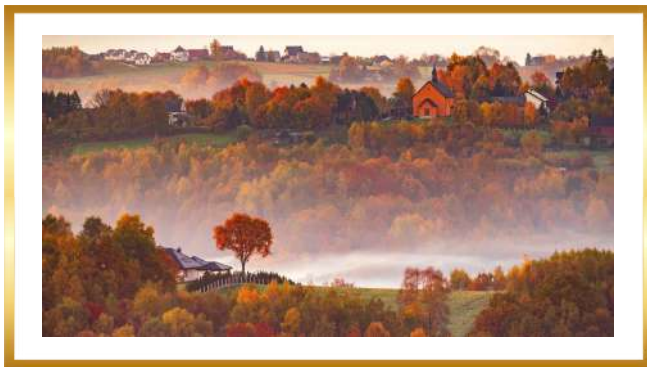

foto. UG w Mogilanach

Walka o lepszy klimat

W obliczu coraz cieplejszych zim, a jednocześnie bardziej kapryśnej i niestabilnej pogody, **Metropolia Krakowska objęła zielony front**. W walce ze skutkami zmian klimatycznych nie jest sama. Dzięki uczestnictwu w międzynarodowych sieciach współpracy, o których piszemy w Wieściach ze świata (str. 30-33) czerpiemy inspiracje i dobre praktyki od naszych partnerów, co przynosi nowe pomysły na działania. Uczymy się nie tylko reagować na zmiany klimatyczne, ale także skutecznie im zapobiegać.

Podejmujemy kolejne działania, które nie tylko łagodzą wpływ zmian klimatycznych, ale też angażują społeczność w działania proekologiczne. Dzięki tym projektom Metropolia staje się nie tylko bardziej przyjazna dla mieszkańców, ale i odporniejsza na zmieniające się warunki pogodowe.

Korzyści, które odczuwamy już teraz

Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju zaczynają przynosić konkretne rezultaty. Nasadzenia drzew i zmniejszanie powierzchni betonowych poprawiają mikroklimat. Dzięki inwestycjom w ekologiczną infrastrukturę poprawiamy też jakość powietrza. Czystsze powietrze to nie tylko lepsze życie, ale i mniejsze ryzyko chorób układu oddechowego.

Listopad dziś i jutro

Listopad przypomina nam, że zmiany klimatu to już nie tylko nagłówki z wiadomości, ale nasza codzienność. Skrajne temperatury, nagłe ulewy – natura pokazuje, jak globalne ocieplenie wpływa na nasze życie. Metropolia nie pozostaje bierna wobec tych wyzwań. Działamy, jak tylko się da – zresztą, sami to widzicie! IV Forum MK odbyło się w zimowej aurze. A co z V Forum? Czy prognozy się sprawdziły?

PROGNOZA POGODY DUCHA

NA DZIEŃ 26.11.2024 R.

DZIEŃ PEŁEN POGODNYCH EMOCJI
Z PRZEWIDYWANĄ TEMPERATURĄ
ENTUZJAZMU SIĘGAJĄCĄ AŻ 25°C – IDEALNIE,
BY CZUĆ SIĘ KOMFORTOWO
ZAINSPIROWANYM. CIŚNIENIE DOBREJ
ENERGII WYSOKIE - MOŻNA SPODZIEWAĆ SIĘ
WZROSTU POZIOMU OPTYMIZMU. BIOMET
ARCYKORZYSTNY. NA HORYZONCIE
POJAWIĄ SIĘ PROMIENIE KREATYWNOSCI,
A LEKKI WIATR ZMIAN PRZYNIESIE ŚWIEŻE
POMYSŁY. BĘDZIE CIEKAWIE, ENERGICZNIE
I POGODNIE!

**ŚWIĘTA TO CZAS PRZEMIAN – CZAS, GDY PRZESZŁOŚĆ
SPOTYKA SIĘ Z PRZYSZŁOŚCIĄ, A RZECZYWISTOŚĆ
Z MARZENIAMI. ŻYCZYMY WAM, BYŚCIE PRZEZ LUSTRO
ŚWIĄTECZNEJ MAGII SPOJRZELI NA NADCHODZĄCY
2025 ROK, PEŁNI NADZIEI I ZAPAŁU.**

NIECH TO, CO BUDUJEMY DZIŚ, ROZKWITNIE JUTRO!

**WESOŁYCH ŚWIĄT I SZCZĘŚLIWEGO NOWEGO ROKU
W METROPOLII MOŻLIWOŚCI!**

